

ประวัติและวิวัฒนาการของสถาบันการศึกษาวิชา
การทหารชั้นสูงของประเทศไทย

สถาบันการศึกษาวิชาการทหาร

กล่าวโดยส่วนรวม สถาบันการศึกษาวิชาการทหารของประเทศไทย ได้แก่ สถาบันซึ่งอำนวยความสะดวกการศึกษาทางวิชาการทหารให้แก่ผู้ที่มีความประสงค์จะเป็นทหารและผู้ที่เป็ทหารโดยอาชีพ สถาบันดังกล่าวมีหลายสถาบันและหลายระดับ เริ่มตั้งแต่สถาบันการศึกษาวิชาการทหารที่อำนวยความสะดวกการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับต้น ไปจนถึงการศึกษาระดับสูงสุดของประเทศ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนนายสิบ โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทหาร และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันการศึกษาวิชาการทหารของประเทศไทยทุกระดับสังกัด 3 เหล่าทัพ ยกเว้นวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และโรงเรียนเสนาธิการทหาร ซึ่งสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด

สถาบันการศึกษาวิชาการทหารในสังกัด 3 เหล่าทัพ จะมีชื่อแตกต่างกันไปตามเหล่าทัพ อาทิเช่น โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ วิทยาลัยการทัพอากาศ ฯลฯ เป็นต้น เพื่อความเข้าใจอันดี จึงขอยกตัวอย่างการจัดระบบการศึกษาของสถาบันการศึกษาวิชาการทหารของกองทัพทุกไทย ซึ่งได้จำแนกระดับการศึกษาออกเป็น 4 ชั้น และแต่ละชั้นประกอบด้วยสถาบันต่าง ๆ ดังนี้

- ก. ชั้นเตรียมที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตร ได้แก่ :-
- 1) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
 - 2) นักศึกษาวิชาทหาร
 - 3) โรงเรียนนายร้อยสำรอง
 - 4) โรงเรียนนักเรียนนายสิบ
 - 5) โรงเรียนนายสิบ ชั้นคน (สิบเอก)
 - 6) โรงเรียนนายสิบ อาวุโส (จาสิบเอก)
- ข. ชั้นโรงเรียนเหล่า
- 1) หลักสูตร ผู้บังคับหมวด
 - 2) หลักสูตร ผู้บังคับกองร้อย
 - 3) หลักสูตร ผู้บังคับกองพัน
- ค. โรงเรียนชั้นสูง
- 1) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
 - 2) วิทยาลัยการทัพบก
 - 3) อื่น ๆ เช่น โรงเรียนการข่าว, โรงเรียนพิเศษ
อื่น ๆ ฯลฯ
- ง. ชั้นการศึกษารวม
- 1) โรงเรียนเสนาธิการทหาร
 - 2) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร¹

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของกองทัพบกไทยสามารถจำแนกออกเป็นระดับหรือชั้นตอนได้ 4 ชั้น แต่ละชั้นประกอบด้วยสถาบันต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกวิชาการทหารในเหล่าทัพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า สถาบันที่อำนวยความสะดวกศึกษาให้แก่กองทัพบกในระดับสูงหรือที่เรียกว่าโรงเรียนชั้นสูง ได้แก่ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก วิทยาลัยการทัพบก ฯลฯ และในชั้นการศึกษารวมซึ่งประกอบด้วย

¹ อนุกรม แสงกล้า, "ระบบการศึกษาของกองทัพบกไทย" (วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยการทัพบก กองทัพบก 2506 (พิมพ์ที่ดัด), หน้า 6.

สถาบันสำคัญอีก 2 สถาบัน ได้แก่ โรงเรียนเสนาธิการทหาร และวิทยาลัยป้องกัน-
ราชอาณาจักร ซึ่งต่างก็เป็นสถาบันที่อำนวยความสะดวกการศึกษาในระดับสูงเช่นกัน แต่เป็น
สถาบันระดับสูงสุดของประเทศ (คู่มือภูมิที่ 1 หน้า 11)

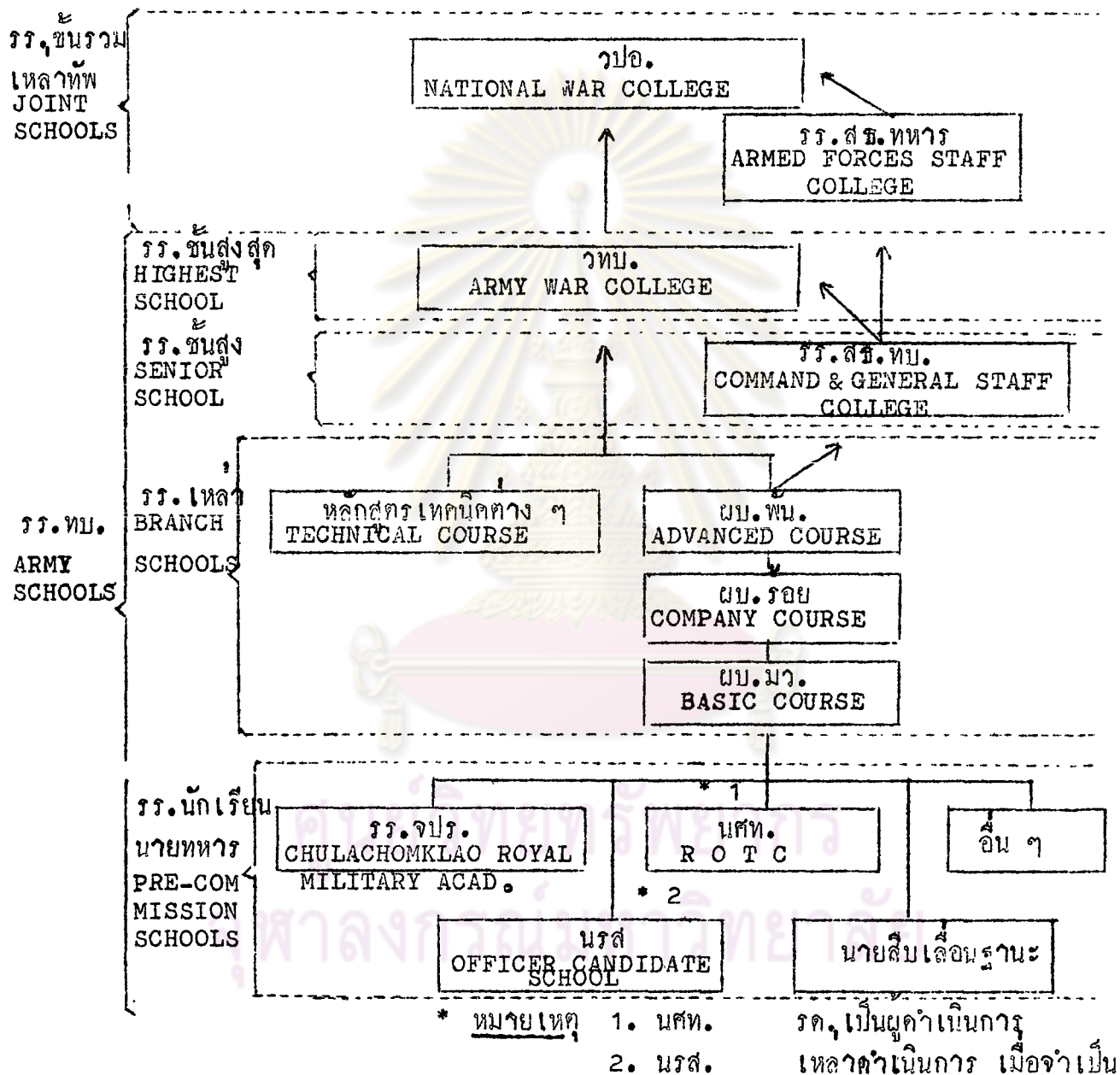
สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีบทบาทสำคัญยิ่งประเทศหนึ่งในวงการ
ทหารของประเทศไทย กองทัพอากาศไทยได้รับอิทธิพลทางการทหารโดยตรงในด้านการจัด
ระบบการศึกษาวิชาทหาร นอกเหนือจากการช่วยเหลือกิจการทหารในด้านอื่น ๆ ²
ประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ อาทิเช่น ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ก็มีการ
จัดระบบการศึกษาของกองทัพบกคล้ายคลึงกับประเทศสหรัฐอเมริกา³ กล่าวคือ
สหรัฐอเมริกาได้จัดแบ่งระบบการศึกษาของกองทัพบกออกเป็นระดับต่าง ๆ 3 ระดับ
ดังนี้

- ก. ระดับชั้นโรงเรียนรวม (JOINT SCHOOLS)
 - 1) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
 - 2) วิทยาลัยอุตสาหกรรมทหาร
 - 3) โรงเรียนเสนาธิการทหาร
- ข. ระดับโรงเรียนของกองทัพบก :-
 - 1) วิทยาลัยการทัพบก (สูงสุด)
 - 2) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (ชั้นสูง)
 - 3) โรงเรียนของเหล่าและสายงาน

²ไทย. กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง โรงเรียนเสนาธิการ
ทหารบก, คำแนะนำการศึกษา กันยายน 2518 (กรุงเทพมหานคร 2518),
หน้า 1-8.

³Amos A. Jordan, "Army Service Schools," Encyclopedia
Americana, II (1975), 364.

แผนภูมิที่ 1
การจัดระบบการศึกษาของกองทัพไทย⁴

⁴อรุณ แสงกล้า, เรื่องเดิม, หน้า 7.

ค. ระดับชั้นเตรียมที่จะเป็นนายทหาร

- 1) โรงเรียนนายร้อยทหารบก
- 2) ศูนย์การฝึกนายทหารสำรอง (ROTC)
- 3) โรงเรียนนายร้อยสำรอง⁵

นอกจากการจัดระบบการศึกษาของกองทัพในประเทศไทยต่าง ๆ ดังกล่าว รวมทั้งประเทศไทยจะคล้ายคลึงกับประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว การจัดระบบการศึกษาของกองทัพเรือและกองทัพอากาศก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากในแต่ละเหล่าทัพจะประกอบด้วยสถาบันการศึกษาที่อำนวยความสะดวกในระดับแตกต่างกันไป ทั้งระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับสูงสุด

สถาบันการศึกษาวชิการทหารชั้นสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกว่า The top service colleges ประกอบด้วยสถาบันสำคัญ 6 สถาบัน ได้แก่

1. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (The National War College)
2. วิทยาลัยอุตสาหกรรมทหาร (The Industrial College of the Armed Forces)
3. โรงเรียนเสนาธิการทหาร (The Armed Forces Staff College)
4. วิทยาลัยการทัพบก (The Army War College)
5. วิทยาลัยการทัพเรือ (The Naval War College)
6. วิทยาลัยการทัพอากาศ (The Air War College)

สถาบันการศึกษาวชิการทหารชั้นสูงของสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกว่า The senior school levels ประกอบด้วยโรงเรียนเสนาธิการทหารของทั้ง 3 เหล่าทัพ ซึ่งได้แก่

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52-3.

1. โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (The Army Command and General Staff College)
2. โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ (The Naval Command and Staff College)
3. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ (The Air Command and Staff College)⁶

สถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูง

ดังนั้น สถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงของประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยสถาบันฯ ที่อำนวยการศึกษาในชั้นสูงกว่าชั้น เตรียมที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตร และชั้นโรงเรียนเหล่า ซึ่งได้แก่ โรงเรียนเสนาธิการทหารและวิทยาลัยการทหารของทั้ง 3 เหล่าทัพ รวมทั้งสถาบันที่อำนวยการศึกษาชั้นการศึกษารวมซึ่งได้แก่ โรงเรียนเสนาธิการทหาร และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงของประเทศไทยประกอบด้วย

1. โรงเรียนเสนาธิการทหาร
2. โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
3. โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ
4. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
5. วิทยาลัยการทัพบก
6. วิทยาลัยการทัพเรือ
7. วิทยาลัยการทัพอากาศ
8. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

⁶Harry F. Cook, "Armed Forces Libraries," Encyclopedia of Library and Information Science, ed. Allen Kent and Lancour Harold, I (1968), 549-54.

สถาบันฯ ทั้ง 8 แห่งนี้ ต่างก็เป็นสถาบันทางวิชาการทหารที่สำคัญของประเทศ มีหน้าที่จัดการศึกษาอบรมนายทหารสัญญาบัตรผู้มีคุณสมบัติตามที่แต่ละสถาบันได้กำหนด นอกจากนี้บางสถาบันก็ประสานความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ระดับผู้บังคับบัญชาหรือ เจ้าหน้าที่อำนวยการระดับสูงทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน รวมทั้งข้าราชการตำรวจและพนักงานรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและความเข้าใจในหน้าที่ของตน และของหน่วยงานอื่น ๆ ของประเทศ ซึ่งจะเป็นการสะดวกในการประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน และให้สามารถนำเอาความรู้ที่ได้ศึกษากลับไปปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความเจริญให้แก่ส่วนรวม คือประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

สถาบันฯ ดังกล่าวยุอยู่ในสังกัดของ 3 เหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม ดังนี้

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและโรงเรียนเสนาธิการทหาร อยู่ในสังกัดของกองบัญชาการทหารสูงสุด

วิทยาลัยการทัพบกและโรงเรียนเสนาธิการทหารบก อยู่ในสังกัดของสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง กองทัพบก

วิทยาลัยการทัพเรือและโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ อยู่ในสังกัดโรงเรียนนายทหารเรือ กองทัพเรือ

วิทยาลัยการทัพอากาศและโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ อยู่ในสังกัดของกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ

ดังนั้น การบังคับบัญชาและการบริหารงาน ตลอดจนการจัดสรรราชการของสถาบันฯ ดังกล่าว จึงแตกต่ากันออกไปตามสังกัด

ประวัติความเป็นมาของสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูง สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หรือที่เรียกกันอย่างย่อว่า วุปอ. ได้ถือกำเนิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้ยุติลง โดยที่รัฐบาลได้ตระหนักว่าการป้องกันประเทศทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉินนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและถือ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานทุกหน่วยงานในทุก ๆ ระดับ ซึ่งได้แก่ กระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ ฯลฯ มิใช่ เป็นหน้าที่ของฝ่ายทหารหรือหน่วยงานหน่วยใดหน่วยหนึ่งโดยเฉพาะ ทุกหน่วยงานต่างก็มีหน้าที่และความสำคัญต่อการ เสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ ตลอดจนทำหน้าที่เป็นหน่วยป้องกันประเทศด้วย โดยรวมกัน เตรียมการและวางแผนพัฒนาและป้องกันทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในชาติ ซึ่งรวมทั้งประชาชนภายในชาติไว้ให้พร้อม แมแต่ในภาวะปกติ⁷

ในปี พ.ศ. 2492 พลเอก หลวงหาญสงคราม เสนาธิการกลาโหม ได้เริ่มโครงการจัดตั้งสถาบันดังกล่าวขึ้น และเสนาธิการกลาโหมในสมัยต่อ ๆ มา ก็ได้ดำเนินการด้านการจัดตั้งเรื่อยมาโดยลำดับ จนกระทั่งปี พ.ศ.2496 จึงได้มีการก่อสร้างอาคารขึ้น ณ บริเวณด้านหลังกระทรวงกลาโหม เพื่อใช้เป็นอาคารเรียน การก่อสร้างอาคารดังกล่าวได้แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2497

ต่อมา ในปี พ.ศ.2508 ทัพบก จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ได้โอนุมัติที่ดินของกองทัพบก ซึ่งอยู่ ณ บริเวณถนนสายกรุงเทพฯ - สระบุรี ดินแดง ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 38 ไร่เศษ ให้แก่วิทยาลัยฯ เพื่อก่อสร้างอาคารใหม่ที่เหมาะสมกว่า ซึ่งได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างเรื่อยมาจนเสร็จสิ้นลงในปี พ.ศ.2510 ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวตรงกับสมัยที่ พลโท เฉลิม มัทธนานนท์ เป็นผู้อำนวยการ

002598

⁷ กองบัญชาการทหารสูงสุด วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, โครงการศึกษาสำหรับนักศึกษาวินิจฉัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 19 ประจำปีการศึกษาพุทธศักราช 2519-2520 (กรุงเทพมหานคร, 2519), หน้า 31.

วิทยาลัยฯ⁸

สถานที่ตั้งในปัจจุบัน วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรตั้งอยู่ ณ บริเวณที่ดิน กองทัพบก ถนนกรุงเทพ - สระบุรี ตำบลสามเสนใน อำเภอพญาไท กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรได้จัดตั้งขึ้นเพื่อ

ประสานวิทยุการ เกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรแก่ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ตลอดจนพนักงานรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในควมรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการวางแผน และการอำนวยความสะดวก รักษาความมั่นคงแห่งชาติ⁹

กล่าวได้ว่า วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงแห่งเดียวของประเทศไทย ที่อำนวยความสะดวกด้านการศึกษาป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ตลอดจนพนักงานรัฐวิสาหกิจและข้าราชการตำรวจ ต่างกับสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงแห่งอื่น ๆ ซึ่งจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ นายทหารสัญญาบัตร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามเหล่าทัพและข้าราชการตำรวจระดับเดียวกัน ไม่มีใครรวมถึงข้าราชการพลเรือนด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นสถาบันการศึกษาวิชาการทหารที่อำนวยความสะดวกให้แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของประเทศ ได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่ง

นอกจากการศึกษาทางวิชาการแล้ว วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรยังมีวัตถุประสงค์

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31-2.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

ประสงค์ที่จะส่งเสริมความสามัคคีและการรักหมู่คณะของนักศึกษา ทั้งในระหว่างรุ่นเดียวกัน และระหว่างรุ่นต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่เขาับการศึกษาและแม่เมื่อได้จบการศึกษาไปแล้ว เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือและการประสานงานร่วมกัน ให้ลุล่วงไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายในการ เสริมสร้างสามัคคีของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรนี้ ยังได้ครอบคลุมไปถึงประชาชนในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างสามัคคีระหว่างชนในชาติ ระหว่างชนชั้นผู้บริหารระดับสูงของประเทศกับประชาชนในทุก ๆ ระดับ และทุก ๆ สาขาอาชีพ อาทิเช่น จัดให้มีการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่างอาชีพ และจัดให้มีการบรรยายหรือการสัมมนาประกอบ ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนภายในชาติ นอกเหนือไปจากการเสริมสร้างสามัคคีระหว่างชนในชาติ อันจะนำไปสู่ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

นอกจากนี้ ทางวิทยาลัยฯ ยังได้มีส่วนร่วมในการ เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศอีกด้วย กล่าวคือ ทุก ๆ ปีสถาบันป้องกันราชอาณาจักรของประเทศต่าง ๆ มักจะนำนักศึกษามาเยือนประเทศไทย ซึ่งทางวิทยาลัยฯ ก็ได้ให้การต้อนรับ เป็นอย่างดีถึงนักศึกษาของวิทยาลัยฯ ที่มีโอกาสได้รับความรู้จากการ เข้าฟังคำบรรยายสรุปจากผู้แทนสถาบันป้องกันราชอาณาจักรของต่างประเทศด้วย ดังนั้น นักศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร นอกจากจะได้รับการศึกษาในค่านวิชาการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว ยังได้รับความรู้ในค่านสังคมจิตวิทยาอย่างกว้างขวางอีกด้วย¹⁰

หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรปริญญนิเทศ และหลักสูตรหลัก

หลักสูตรปริญญนิเทศ เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้น เพื่อ เป็นพื้นฐานการศึกษาของผู้เข้ารับการศึกษาที่เป็นข้าราชการพลเรือนและพนักงานรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะ จึง

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26-8.

ประกอบด้วยการบรรยายและการทัศนศึกษา เพื่อให้ทราบถึงภารกิจการจัดส่วนราชการของ 3 เหล่าทัพ รวมทั้งการปฏิบัติของแต่ละเหล่าทัพทั้งในยามปกติและยามสงคราม อาทิเช่น หลักการสงคราม การจัดดินแดน การแบ่งเขตทางทหาร ประเภทของสงคราม การยุทธพิเศษ วิชาเสนาธิการกิจบางเรื่อง และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับฝ่ายอำนวยการ

หลักสูตรหลัก เป็นการศึกษาด้วยการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ โดยศึกษาถึงเรื่องการป้องกันราชอาณาจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การสังคมจิตวิทยา และการทหาร ซึ่งเป็นหลักในด้านความมั่นคงของชาติ ศึกษาถึงวิธีการกำหนดนโยบายระดับสูงรวมกัน ศึกษาให้ทราบถึงหน้าที่และการดำเนินงานของส่วนบัญชาการกับส่วนอำนวยการระดับสูง เพื่อให้ นักศึกษามีความสามารถในการกำหนดนโยบายความมั่นคงของชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และเห็นความสำคัญของหน่วยงานอื่น ๆ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในระหว่างหน่วยงานทุกระดับ ซึ่งส่งผลไปถึงความมั่นคงของชาติเป็นหลักใหญ่

หลักสูตรหลัก นอกจากจะประกอบด้วยการบรรยายแล้ว นักศึกษายังต้องอ่าน เอกสารประกอบบทเรียน มีการถกแถลงเป็นพวก การแก้ปัญหา เป็นคณะกรรมการ การสัมมนา การทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล รวมทั้งการดูกิจการและศึกษานุมิประเทศ¹¹

ระยะเวลาการศึกษา นานประมาณ 1 ปี โดยทำการศึกษาเฉพาะช่วงเช้า ระหว่างเวลา 8.00 - 12.00 น. ในวันราชการ

การวัดผลการศึกษา ไม่ใช่วิธีสอบ แต่ใช้วิธีประเมินคาจากวิทยานิพนธ์ หรือ เอกสารที่นักศึกษาได้นำเสนอต่อวิทยาลัยฯ ประกอบกับการประเมินคา

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-5.

จากการสังเกตนักศึกษา เป็นรายบุคคลตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ ว่านักศึกษาได้รับความรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งเพียงใด¹²

ผู้สอน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จากสถาบันต่าง ๆ อาทิเช่น จากมหาวิทยาลัยและเหล่าทัพต่าง ๆ

การจัดส่วนราชการ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรมีผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีสภาที่ปรึกษาของวิทยาลัยฯ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา นอกจากนี้ยังมีรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร เป็นผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบในกานต่าง ๆ ของวิทยาลัยฯ และได้จัดส่วนราชการออกเป็น 7 กอง ได้แก่ กองผู้อำนวยการ กองพัฒนาการศึกษา กองยุทธศาสตร์ กองการเมือง กองการเศรษฐกิจ กองการทหาร และกองสังคมและจิตวิทยา (ดูแผนภูมิที่ 2 หน้า 20 ประกอบ)

ทำเนียบวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้ระบุถึงหน่วยงานย่อยของฝ่ายวิชาการ และฝ่ายบริหารของวิทยาลัยฯ ไว้ดังนี้

ฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วย กองยุทธศาสตร์ กองการเมือง กองการเศรษฐกิจ กองสังคมและจิตวิทยา และกองการทหาร แต่ละกองจะมีหัวหน้ากอง 1 อัตรา และประจำกอง 2 อัตรา ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน

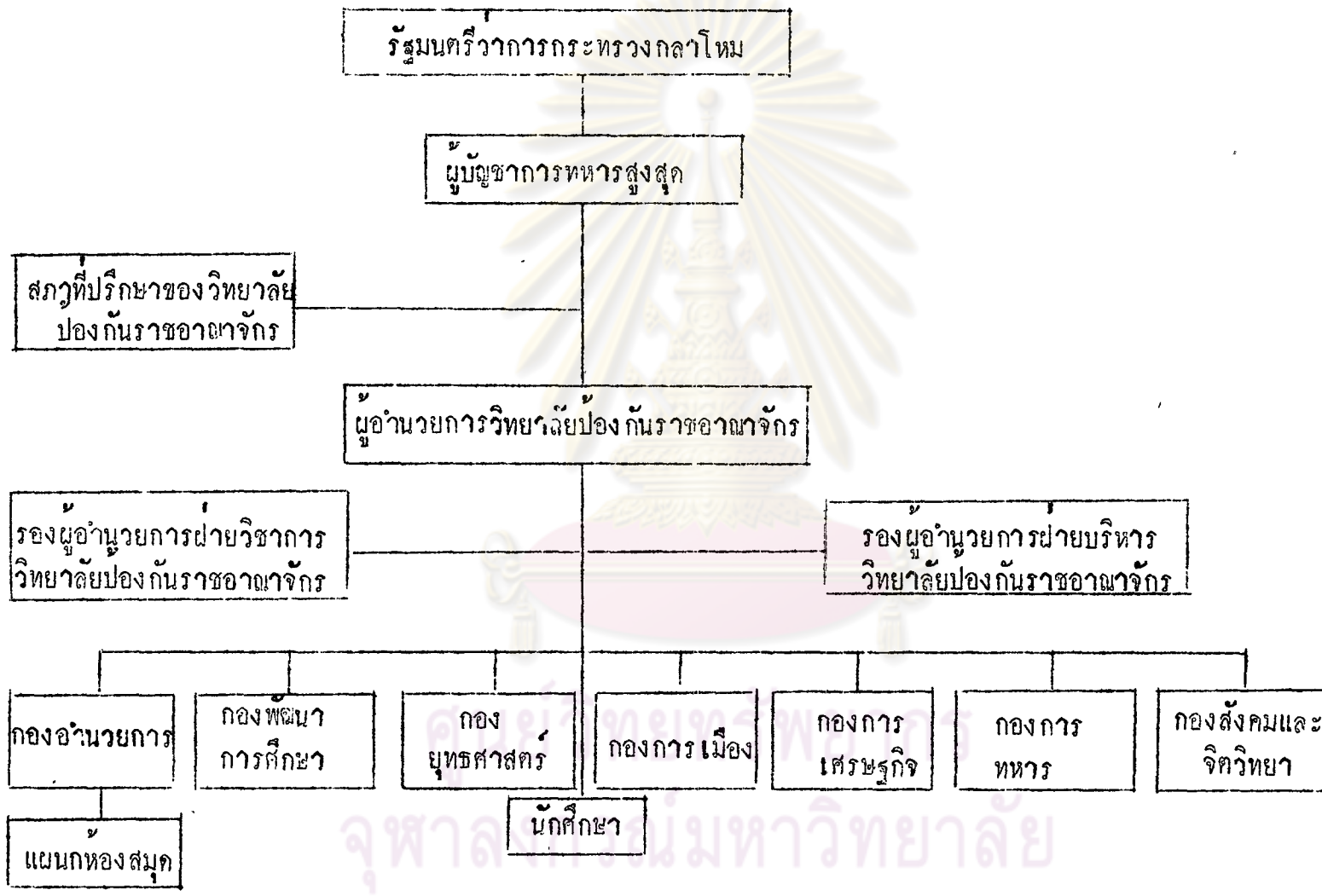
ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย กองพัฒนาการศึกษา และกองผู้อำนวยการ
กองพัฒนาการศึกษา มี หัวหน้ากองและประจำกอง เป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานร่วมกัน

กองผู้อำนวยการ มีหัวหน้ากอง เป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานใน

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

แผนภูมิที่ 2

การจัดส่วนราชการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร¹³

¹³เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.

หน้าที่เช่นเดียวกับกองอื่น ๆ แต่ได้แบ่งหน่วยงานย่อยภายในกองออกเป็นแผนกอีก 5 แผนก ได้แก่ แผนกธุรการ แผนกบริการ แผนกการเงิน แผนกเครื่องช่วยการศึกษา และแผนกห้องสมุด ทุกแผนกมีหัวหน้าแผนกและประจำแผนก เป็นผู้รับผิดชอบงานในหน้าที่ นอกจากนี้บางแผนกยังมีนายทหารร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นอีกจำนวนหนึ่งด้วย¹⁴

โรงเรียนเสนาธิการทหาร

โรงเรียนเสนาธิการทหารได้จัดตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่นเดียวกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ทั้งนี้เนื่องมาจากผลของสงคราม ทำให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในสมัยนั้น ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในอันที่จะจัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อให้นายทหารทั้ง 3 เหล่าทัพ ได้ทำการศึกษาวิชาการสมัยใหม่ ศิลปะแห่งสงคราม และเทคนิคของแต่ละเหล่าทัพ รวมทั้งการปฏิบัติการยุทธวิธีระหว่างเหล่าทัพ เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและมีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพทั้งในยามปกติและในยามสงคราม เนื่องจากการสงครามในอนาคตมีแนวโน้มว่าจะมีขอบเขตกว้างขวาง จำเป็นจะต้องใช้กำลังการปฏิบัติการร่วมกันอย่างน้อยที่สุด 2 เหล่าทัพขึ้นไป จึงจะสามารถปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความคิดในอันที่จะดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารรวมของทั้ง 3 เหล่าทัพ ได้เริ่มมีขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 แต่เพิ่งจะจัดตั้งสถาบันขึ้นได้ ในปี พ.ศ. 2499 โดยได้กำหนดชื่อว่า โรงเรียนเสนาธิการผสม จัดเป็นหน่วยราชการขึ้นตรงต่อกรมเสนาธิการกลาโหม¹⁵ และได้เริ่มการสอนแก่นายทหารนักเรียน รุ่นที่ 1 ทันที

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 51-4.

¹⁵ กองบัญชาการทหารสูงสุด โรงเรียนเสนาธิการทหาร, พิธีเปิดอาคารโรงเรียนเสนาธิการทหาร (นครหลวงกรุงเพชฌบุรี, 2515), หน้า 1-2.

ที่ได้จัดตั้งสถาบันฯขึ้น ในระยะแรกระหว่างปี พ.ศ.2499-2502 ได้เปิดสอนปีเว้นปี เนื่องจากห้องใช้สถานที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้ทำการสอนติดต่อกันเป็นประจำทุกปี โดยใช้ห้องบรรยายชั้น 2 ของกรมเสนาธิการกลาโหมเป็นห้องเรียน และในปี พ.ศ.2503 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการของกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ 2) ระบุให้โรงเรียนเสนาธิการผสมซึ่งเคยเป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อเสนาธิการกลาโหม เป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อกองบัญชาการทหารสูงสุด และได้เปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนเสนาธิการผสม เป็นโรงเรียนเสนาธิการทหาร กังแซนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้¹⁶

ในปี พ.ศ.2513 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเงินงบประมาณก่อสร้างจากงบประมาณของกองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นจำนวนเงิน 11,000,000.- บาท เพื่อก่อสร้างอาคารโรงเรียนเสนาธิการทหารขึ้นใหม่ในบริเวณที่ดินของกองทัพบก ใกล้เคียงกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

และต่อมาในปีเดียวกัน ผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารในสมัยนั้น คือ พลโท ประสาร อมาตยกุล ได้ขออนุมัติเนื้อที่ของกองทัพบกเพิ่มเติมขึ้นอีกเป็นจำนวน 5 ไร่เศษ จากผู้บัญชาการทหารบก เพื่อให้อาคารของสถาบันฯ มีเนื้อที่กว้างขวางและสง่างามขึ้น¹⁷

สถานที่ตั้งในปัจจุบัน โรงเรียนเสนาธิการทหาร ตั้งอยู่ ณ บริเวณที่ดินของกองทัพบก ใกล้เคียงกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ถนนกรุงเทพ - สระบุรี ตำบลสามเสนใน อำเภอพญาไท กรุงเทพมหานคร

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-5.

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง โรงเรียนเสนาธิการทหารจัดตั้งขึ้นเพื่อ "ประกาศนวิद्याการที่เกี่ยวกับการยุทธรวม การยุทธผสม และวิชาอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผน และอำนวยความสะดวกแก่นายทหารชั้นผู้ใหญ่"¹⁸ โดยมีมุ่งหมายที่จะ

1. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือและประสานการปฏิบัติกันอย่างใกล้ชิดระหว่างเหล่าทัพทั้ง 3
2. ส่งเสริมการพัฒนาความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานระดับสูงของเหล่าทัพทั้ง 3
3. ให้การศึกษาแก่นายทหาร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการในการยุทธรวมระหว่างเหล่าทัพและการยุทธผสมกับกองทัพของพันธมิตรได้
4. ให้การศึกษาแก่นายทหาร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยระดับสูงของแต่ละเหล่าทัพ และให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนกองทัพไทย ในการปฏิบัติงานร่วมกับองคกร สบอ. หรือการประชุมทางทหารระหว่างประเทศอื่นใดได้โดยบรรลุผลสมบูรณ์ที่สุด¹⁹

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนเสนาธิการทหารจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษอบรรณวิชาการระดับสูงที่จะเป็นประโยชน์แก่นายทหารชั้นผู้ใหญ่ของ 3 เหล่าทัพ ให้สามารถ

¹⁸ กระทรวงกลาโหม, ประมวลระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยโรงเรียนเสนาธิการทหาร พ.ศ. 2506 (พระนคร, 2513), หน้า 75, อ้างถึงใน กองบัญชาการทหารสูงสุด โรงเรียนเสนาธิการทหาร, พิธีเปิดอาคารโรงเรียนเสนาธิการทหาร (นครหลวงกรุงเทพธนบุรี, 2515), หน้า 4.

¹⁹ กองบัญชาการทหารสูงสุด โรงเรียนเสนาธิการทหาร, หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหาร รุ่นที่ 19/2520 (กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.), หน้า ฉ.

นำเอาวิชาความรู้ที่ได้รับ ไปช่วยส่งเสริมความเจริญให้แก่ประเทศชาติสืบไป

หลักสูตร ของโรงเรียนเสนาธิการทหารครอบคลุมไปถึงหลักวิชาสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การยุทธวิธี การยุทธผสม การบริหารทรัพยากร เพื่อป้องกันประเทศ และการรักษาความมั่นคงแห่งชาติในด้านการทหาร นอกจากนี้ยังมุ่งให้นักเรียนยังต้องทำการค้นคว้ารวบรวมเอกสาร เพื่อเสนอแนะแนวความคิดใหม่ โดยทำเป็นข้อพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ หรือวิทยานิพนธ์ เสนอ รวมทั้งต้องทำการวิจัย และประเมินค่าการศึกษาที่ได้รับจากการไปศึกษาภูมิประเทศ และการปฏิบัติการทหารทางประเทศ เพื่อพัฒนาการศึกษาและรักษาความมั่นคงทางการทหาร

หลักสูตรดังกล่าวเน้นหนักไปในด้านการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อหาข้อยุติ โดยพยายามมิให้เกิดข้อโต้แย้งซึ่งมีสาเหตุมาจากการแข่งขันกันระหว่าง 3 เหล่าทัพ การสอนส่วนใหญ่ใช้วิธีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้ยูเข้ารับการศึกษาค้นคว้าโดยอิสระ ทั้งในรูปของคณะกรรมการหรือฝ่ายอำนวยการร่วมกันเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันของทั้ง 3 เหล่าทัพมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของแต่ละเหล่าทัพ ทำให้นายทหารนักเรียนมีความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ของแต่ละเหล่าทัพได้ดี²⁰

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา ผู้เข้ารับการศึกษาประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตรจากทุกเหล่าทัพ รวมทั้งกรมตำรวจ ซึ่งมียศระหว่างพันโทถึงพันเอก ต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประจำจากโรงเรียนเสนาธิการของเหล่าทัพมาแล้ว และได้รับการพิจารณาคัดเลือกจากแต่ละเหล่าทัพซึ่งเป็นคนสังกัด²¹

ระยะเวลาการศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารได้กำหนดระยะเวลาในการ

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า ฉ-ช.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า จ.

ศึกษานานประมาณ 8 เดือน หรือประมาณ 33 สัปดาห์

การวัดผลการศึกษา ไม่ใช่การวัดผลโดยการสอบ เช่นเดียวกับวิทยาลัย-
ป้องกันราชอาณาจักร การศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารมุ่งศึกษาหลักการ และวิธี
การ มากกว่าการศึกษารายละเอียดทางเทคนิค อันจะเป็นผลให้เกิดประโยชน์แกสร
รวม ซึ่งได้แก่ความมั่นคงของประเทศชาติเป็นหลัก มากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์
เฉพาะเหล่าทัพของผู้เข้ารับการศึกษา

ดังนั้น การประเมินค่าการศึกษาของนายทหารนักเรียน จึงประเมินค่าจาก
วิทยานิพนธ์ที่นายทหารนักเรียนนำเสนอต่อโรงเรียนฯ เท่านั้น

ผู้สอน ประกอบด้วยอาจารย์ผู้บรรยายซึ่งเป็นอาจารย์ประจำของโรงเรียนฯ
และอาจารย์จากภายนอกซึ่งได้รับเชิญให้มาทำการบรรยาย โดยผ่านการพิจารณาคัด
เลือกจากสภาการศึกษาของโรงเรียนฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ
ทั้งฝ่ายทหาร พลเรือน และชาวต่างประเทศ²²

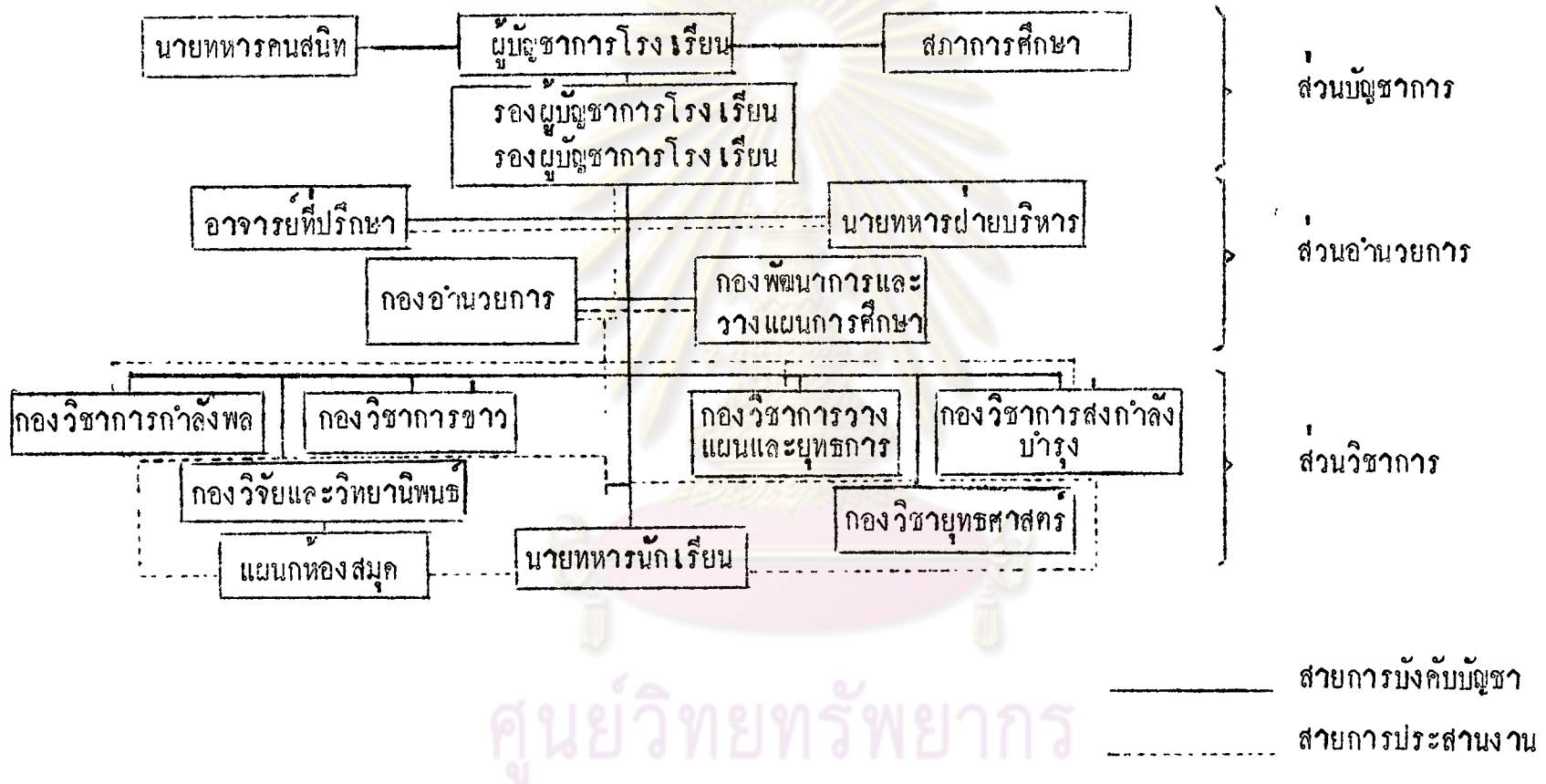
การจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารจัดส่วนราชการ เป็น 3 ส่วน
ได้แก่ ส่วนบัญชาการ ส่วนอำนวยการ และส่วนวิชาการ (คู่มือภูมิที่ 3 หน้า 26
ประกอบ)

ส่วนบัญชาการ มีผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารเป็นผู้รับผิดชอบ โดย
มีรองผู้บัญชาการโรงเรียน 2 นาย เป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ อาทิเช่น
เป็นที่ปรึกษาในกิจการต่าง ๆ การปกครองเจ้าหน้าที่และนายทหารนักเรียนตามสาย
เหล่าทัพ เนื่องจากมีข้อกำหนดไว้วา ผู้บัญชาการโรงเรียนและรองผู้บัญชาการฯ ต้อง

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า ข.

แผนภูมิที่ 3

การจัดส่วนราชการของโรงเรียนเสนาธิการทหาร²³

²³ เรืองเดียวกัน, หน้า ค.

ไม่เป็นนายทหารจากเหล่าทัพ เดียวกัน²⁴ นอกจากนี้รองผู้บัญชาการโรงเรียนยังมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บัญชาการโรงเรียน ในด้านการประสานงานและติดต่อกับส่วนราชการในสายเหล่าทัพในสังกัด รวมทั้งการเสนอแนะผู้บัญชาการโรงเรียนในเรื่องนโยบายของเหล่าทัพในสังกัดด้วย

หน่วยงานที่สำคัญอีกหน่วยหนึ่ง คือ สภาการศึกษา ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้บัญชาการโรงเรียนฯ ในด้านการวิเคราะห์และวางแผนการศึกษา ประเมินค่าหลักสูตรและผลการศึกษา อนุมัติประกาศนียบัตร เข็มวิทยฐานะ (เข็มยุทธนาธิปัตย์) ตลอดจนภารกิจที่สำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน

สภาการศึกษา ประกอบด้วย ประธานสภา รองประธานและกรรมการอีกจำนวนหนึ่ง

ส่วนอำนวยการ ประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษา นายทหารฝ่ายบริหารและหน่วยงานที่สำคัญซึ่งทำหน้าที่คานธุการและคานวิชากรอีก 2 หน่วย ได้แก่ กองอำนวยการและกองพัฒนาการและวางแผนการศึกษา ซึ่งแต่ละหน่วยทำหน้าที่ ดังนี้

อาจารย์ที่ปรึกษา มีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาและเสนอข้อคิดเห็นทางวิทยาการต่อสภาการศึกษา และเป็นกรรมการสภาการศึกษาโดยตำแหน่ง

นายทหารฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่รองผู้บัญชาการโรงเรียนตามสายเหล่าทัพในสังกัด ดังนั้น การแต่งตั้งนายทหารฝ่ายบริหารจึงต้องแต่งตั้งจากนายทหารเหล่าทัพเดียวกับผู้บัญชาการโรงเรียน เนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่เสมือนหนึ่งเสนาธิการของหน่วยบัญชาการรวม (ของ 3 เหล่าทัพ)²⁵

กองอำนวยการ เป็นหน่วยงานสำคัญซึ่งทำหน้าที่คานธุการ ทั้งที่เป็นงาน

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า ข.

²⁵ เรื่องเดียวกัน.

ธุรการทั่วไปและงานธุรการ เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งงานสารบรรณ การรักษาความปลอดภัย การกำลังพล การบริการ และการสถิติที่เกี่ยวข้องกับธุรการของโรงเรียน กองพัฒนาการและวางแผนการศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะ ได้แก่ การปรับปรุงแก้ไขและให้การศึกษาในด้านการวิจัย การพัฒนาการอาชีวศึกษา เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เกิดขึ้นใหม่หรือที่จะเกิดขึ้น ทำหน้าที่กำหนดหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร วางแผนและวิเคราะห์การศึกษา จัดทำสถิติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ประเมินค่าหลักสูตรและผลการศึกษานายทหารนักเรียน รวมทั้งทำรายงานเสนอผลต่อผู้บัญชาการ นอกจากนี้ยังต้องดูแลและติดตามผลการศึกษานายทหารนักเรียนผู้ได้รับการอนุมัติให้ทำการศึกษาในต่างประเทศอีกด้วย หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือการ เสนอแนะและกำหนดตัวอาจารย์ผู้บรรยายในสาขาวิชาต่าง ๆ ตลอดจนรับผิดชอบในการจัดหา แจกจ่าย เรียกคืนตำราและเอกสารคำบรรยายต่าง ๆ จากนายทหารนักเรียน

ส่วนวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบรวมกันกับกองพัฒนาการและวางแผนการศึกษา แบ่งส่วนราชการออกดังนี้ กองวิชาการกำลังพล กองวิชาการชาว กองวิชาการวางแผนและยุทธศาสตร์ กองวิชาการส่งกำลังบำรุง กองวิชายุทธศาสตร์ และกองวิจัยและวิทยานิพนธ์ (ดูแผนภูมิที่ 3 หน้า 26 ประกอบ)

กองวิจัยและวิทยานิพนธ์ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษาวิจัยและวิทยานิพนธ์ ตลอดจนอำนวยความสะดวกแก่การศึกษารูปแบบ เป็นกลุ่มหรือที่เรียกว่าคณะในวิชาเหล่าทัพให้แก่ นายทหารนักเรียน และวิจัยเรื่องสำคัญ ๆ จากตำราต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อผู้รับผิดชอบของแต่ละสาขาวิชา รวมทั้งทำหน้าที่บริหารงานห้องสมุดและติดต่อประสานงานด้านการศึกษาภูมิประเทศ²⁶

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า ง-จ.

ประวัติความเป็นมาของสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูง สังกัดสถาบันวิชาการ
ทหารบกชั้นสูง กองทัพบก

สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูงหรือที่เรียกโดยย่อว่า สบส. ได้ถือกำเนิดขึ้นตามคำสั่งของกองทัพบก ที่ 286/2512 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2512 ซึ่งเป็นนโยบายของกองทัพบกที่จะรวมโรงเรียนชั้นสูงของกองทัพบก อันได้แก่ วิทยาลัยการทัพบก และโรงเรียนเสนาธิการทหารบกเข้าด้วยกัน กองทัพบกได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นพิจารณา เมื่อ พ.ศ. 2508 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาวิชาการทหารบกชั้นสูงใหม่ประสิทธิภาพและเป็นไปโดยประหยัด²⁷

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

ได้เริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2452 โดย จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ เมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารบก ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว²⁸

ประวัติและวิวัฒนาการของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก สามารถแบ่งออกเป็น 3 สมัย ได้ดังนี้

²⁷ บุญเสริม อายุวัฒน์ (ผู้รวบรวม), "สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง กองทัพบก," ส.ค.ส. 2520 พล.ท. บุญเสริม อายุวัฒน์ ผบ.สบส. 1 มกราคม 2520 (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง [2519]), หน้า [1-2].

²⁸ ไทย. กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง โรงเรียนเสนาธิการทหารบก, คำแนะนำการศึกษา..., หน้า 1-2-3.

1. สมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.

2452 - 2475

2. สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.

2477 - 2488

3. สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2489 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นสมัยที่มีการพัฒนาโรงเรียนไปในแนวทางของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกของสหรัฐอเมริกา²⁹

1. สมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2452-2475 เหตุผลในการจัดตั้งสืบเนื่องมาจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงปรับปรุงงานบริหารประเทศในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งงานการทหาร โดยได้มีประกาศตั้งกรมเสนาธิการทหารบกขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2441 เพื่อดำเนินการรับผิดชอบด้านยุทธศึกษาของทหารบก รวมทั้งได้มีการแก้ไขและกำหนดแบบธรรมเนียมทหาร ฯลฯ ต่อมาในปี พ.ศ. 2446 พลตรี สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ซึ่งทรงดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารบก ได้ทรงสั่งให้ทำการคัดเลือกนายทหารจากกรมกองต่าง ๆ เข้ามารับราชการในกรมเสนาธิการทหาร เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมและทดลองปฏิบัติราชการทหารฝ่ายเสนาธิการ และจะได้ทำการคัดเลือกผู้มีความสามารถให้เข้ารับราชการประจำกรมเสนาธิการทหารต่อไป ปรากฏว่ามีผู้ได้รับการคัดเลือกเพียง 10 นาย จากการคัดเลือก 3 ครั้งแรก จากนายทหารจำนวน 18 นาย ซึ่งการคัดเลือกนายทหารดังกล่าวได้วิวัฒนาการมาเป็นการจัดตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารบกในปี พ.ศ. 2452 และเรียกนายทหารนักเรียนชุดแรกนี้ว่า นายทหารฝึกหัดราชการกรมเสนาธิการทหารบก³⁰

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-1 - 2.

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-3.

ที่ตั้งของโรงเรียนในยุคแรกนี้ เป็นห้องเรียนเพียงห้องเดียวในศาลาวาการ
กระทรวงกลาโหม ชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 ตามแต่ทางการจะกำหนด ต่อมา
ในปี พ.ศ.2467 จึงได้ย้ายไปอยู่ในกระทรวงกลาโหม บริเวณกรมแผนที่ทหารในปัจจุบัน
เป็นที่กเรียนโดยเฉพาะ

2. สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2477 - 2488
การศึกษาและการสอนของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกได้หยุดชะงักลงชั่วคราวในปี
พ.ศ.2475 เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และได้เปิดให้มีการศึกษา
ขึ้นใหม่ในปี พ.ศ.2477 โดยย้ายสถานที่เรียนไปอยู่กับกรมเสนาธิการทหารในบริเวณ
บางขุนพรหม และได้ย้ายกลับเข้าไปอยู่ในศาลาวาการกระทรวงกลาโหมอีกครั้งหนึ่ง
ในปี พ.ศ.2483

หลักสูตรการศึกษาและระยะเวลาในการศึกษายังคงเป็นไปตามเดิม คือ ใช้
เวลาในการศึกษา 2 ปี เช่นเกี่ยวกับการศึกษาชุดแรก แต่ได้เริ่มมีการจัดส่งนายทหาร
นักเรียนที่มีความสามารถของชุดที่ 22 ได้แก่ ร.อ.เนตร เขมะโยธิน และ ร.อ.
สุรจิตร จารุเสรี³¹ ไปศึกษา ณ ประเทศฝรั่งเศส และเบลเยียมตามลำดับ³¹ และเมื่อ
นายทหารทั้ง 2 ได้ศึกษาสำเร็จกลับมาแล้ว ก็ได้นำเอาวิชาความรู้ที่ได้ศึกษามาทำการ
ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โดยปรับปรุงตามหลักสูตรของโรงเรียนเสนาธิการทหารประเทศ
ฝรั่งเศส และเริ่มใช้สอนในปี พ.ศ.2481 เป็นต้นมา

ต่อมา โรงเรียนเสนาธิการทหารบกต้องปิดการศึกษาลงอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ.
2486 เนื่องจากเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง

ดังนั้น โรงเรียนเสนาธิการทหารบกในยุคนี้ จึงได้พัฒนาในด้านหลักสูตรตาม
แบบการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกประเทศฝรั่งเศส

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-6.

3. สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2489 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นสมัยที่มีการพัฒนาโรงเรียนไปในแนวทางของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกของประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากกองทัพบกได้คัดเลือกนายทหารเพื่อส่งไปศึกษา ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นจำนวนมาก เมื่อนายทหารเหล่านั้นจบการศึกษากลับมา ก็ได้นำคำราคาดัง ๆ มาแปลเป็นภาษาไทย และใช้เป็นคำราวอ้างอิงประกอบการสอนในโรงเรียนทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเสนาธิการทหารบก นายทหารฝึกหัดราชการชุดที่ 27 (พ.ศ.2489-2491) เป็นนายทหารนักเรียนชุดแรกที่ไปศึกษาหลักสูตรปรับปรุงใหม่ตามแนวทางของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกของสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ ยังได้เปิดอบรมนายทหารฝ่ายอำนวยการ รุ่นพิเศษขึ้น เรียกว่า ชุดอบรมพิเศษ เพื่อจัดปัญหาการขาดแคลนนายทหารฝ่ายอำนวยการ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่สองขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2486 และปี พ.ศ.2488³²

ต่อมา ในปี พ.ศ.2491 และ พ.ศ.2495 ได้เปิดสอนหลักสูตรพิเศษขึ้นอีก หลักสูตรหนึ่ง เรียกว่า หลักสูตรผสมเหล่า เพื่อให้การศึกษาแก่นายทหารชั้นผู้ใหญ่

หลังจากนั้น ก็ได้มีการเปิดหลักสูตรหลักเร่งรัดขึ้น เพื่อในระยะเวลาดำเนินการ ศึกษาตามหลักสูตรหลักประจำ จาก 1 ปี ให้เหลือเพียง 6 เดือน ในระหว่างปี พ.ศ. 2504 - 2511³³

สถานที่ตั้ง ได้ย้ายจากภายในศาลาว่าการกระทรวงกลาโหม ไปอยู่ ณ สวนสนบพิธท์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี พ.ศ.2501 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2507 จึงย้ายกลับมาอยู่ในจังหวัดพระนครอีกครั้งหนึ่ง โดยตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนยานเกราะเป็นการชั่วคราว และในที่สุดโรงเรียนเสนาธิการทหารบกก็ได้มีอาคารเรียน

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-10.

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-11 - 2.

เป็นของตนเอง ณ อาคารประภาสโยธิน ในบริเวณกรมยุทธศึกษาทหารบก ตั้งแต่ พ.ศ.2512 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

พัฒนาการทางการศึกษาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ได้แก่ การส่งนายทหารไปศึกษา ณ โรงเรียนเสนาธิการทหารบกของต่างประเทศ คือ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา จีนคณะชาติ เกาหลี ญี่ปุ่น ปากีสถาน และอินโดเนเซีย ทั้งนี้เป็นไปตามโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันโรงเรียนเสนาธิการทหารบกก็มีนายทหารต่างชาติบางชาติร่วมศึกษาคอย อาทิเช่น นายทหารจากราชอาณาจักรลาว เกาหลี ญี่ปุ่น จีน-คณะชาติ ฯลฯ เป็นต้น³⁴

สถานที่ตั้งในปัจจุบัน ตั้งอยู่ ณ อาคารประภาสโยธิน ในบริเวณกรมยุทธศึกษาทหารบก ถนนเทอดคำvari ตำบลสามเสนใน อำเภอพญาไท กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง โรงเรียนเสนาธิการทหารบกจัดตั้งขึ้นเพื่อ

ให้การฝึกและศึกษาแก่นายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบก นายทหารฝากเรียนเหล่าทัพต่าง ๆ และนายทหารมิตรประเทศ ทางยุทธวิธีและเสนาธิการกิจ โดยถือระดับกองพลเป็นหลัก ตลอดจนวิทยากรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับบัญชา และฝ่ายอำนวยการในหน่วยระดับกรมผสมขึ้นไปได้³⁵

หลักสูตร ครอบคลุมถึงวิชายุทธวิธี และวิชาเสนาธิการกิจตลอดจนความรู้ทั่วไป³⁶

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-15.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-1.

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-1.

ได้แก่ศึกษาถึงวิชาองพล วิชากองทหารขนาดใหญ่ วิชาสงครามพิเศษ วิชาการช่วยรบ วิชาการชาวกรอง วิชายุทธการ และกิจการพลเรือน วิชาการสงกำลังบำรุง ฯลฯ³⁷

หลักสูตรดังกล่าว มุ่งพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ ของนายทหารนักเรียน อาทิเช่น ให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดหาเหตุผล การตกลงใจ รู้จักแสดงออก รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทหารนักเรียนจะต้องมีความสามารถในการเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ต้องรู้จักประเด็นของข้อปัญหา และรวบรวมข่าวสารที่จำเป็นในการแก้ปัญหามาใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องรู้จักกำกับดูแล การปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น หลักสูตรการสอนจึง เน้นเรื่องความสามารถในการรู้จักคิดหาเหตุผลในการแก้ปัญหาทางทหาร เป็นประการ สำคัญ³⁸

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา มี 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ นายทหารนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตร ผู้เข้าทำการศึกษาในหลักสูตรหลักประจำ หลักสูตร เร่งรัด หลักสูตรหลักเพิ่มเติม และในหลักสูตรอื่น ๆ ความที่กองทัพบกมีคำสั่ง

ประเภทที่ 2 ได้แก่ นายทหารฝากเรียน ซึ่งประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตร จากกองทัพเรือ กองทัพอากาศ และนายทหารสัญญาบัตรจากต่างประเทศ ซึ่งฝากเข้า ศึกษา รวมทั้งนายตำรวจสัญญาบัตรจากกรมตำรวจด้วย

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมจึงแตกต่างกันไป ดังนี้

ประเภทที่ 1 หลักสูตรหลักประจำ คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิเข้าสอบ คัดเลือกเป็นนายทหารนักเรียน จะต้องเป็นผู้ที่รับราชการ เป็นนายทหารสัญญาบัตร

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-3.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-1.

ประจำการต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 ปีบริบูรณ์ (นับถึงสิ้นเดือน กันยายน ของปีที่สมัคร) ต้องสำเร็จการศึกษาหลักสูตรชั้นนายพันของเหล่า หรือสำเร็จการศึกษา หลักสูตรชั้นนายพันจากต่างประเทศตามที่กรมยุทธศึกษาทหารบกรับรอง และต้องกลับมา รับราชการที่เหล่าในสังกัดแล้ว 2 ปี ต้องมีอายุไม่เกิน 38 ปีบริบูรณ์ ในปีที่สมัครเข้า สอบคัดเลือก และรับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าชั้น 12 อย่างสูงไม่เกินชั้น 16

หลักสูตร เร่งรัด จะต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตรผู้มีคุณสมบัติตามที่กองทัพบก กำหนด โดยจะเปิดทำการรับสมัครเมื่อผู้บัญชาการทหารบกมีคำสั่งให้โรงเรียนฯ เปิด การศึกษาหลักสูตรนี้ขึ้น โดยมีคณะกรรมการซึ่งกองทัพบกแต่งตั้งเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก

หลักสูตรเพิ่มเติม จะต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตร ยศไม่เกินพันเอก ที่ ได้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบกมาแล้ว

หลักสูตรอื่น ๆ กองทัพบกจะรับนายทหาร เข้าศึกษาตามคำสั่งของผู้บัญชาการ ทหารบก

ประเภทที่ 2 นายทหารฝากเรียน ได้แก่ นายทหารสัญญาบัตรผู้มีคุณสมบัติตามที่กองทัพบกกำหนดตามระเบียบการ เข้าศึกษาเป็นนายทหารนักเรียนโรงเรียน เสนาธิการทหารบกเช่นกัน แต่เป็นนายทหารฝากเรียนจากเหล่าทัพอื่น ได้แก่ กองทัพอากาศ และกรมตำรวจ และจะเข้าศึกษาได้แห่งละไม่เกิน 4 นาย ต่อ การศึกษาในแต่ละรุ่น

ส่วนนายทหารสัญญาบัตรจากต่างประเทศ จะมีสิทธิ เข้าศึกษาในโรงเรียนฯ ได้ ต่อ เมื่อผู้บัญชาการทหารบกได้อนุมัติตัวบุคคลให้เข้าศึกษาร่วมกับนายทหารนักเรียนใน โรงเรียนฯ ได้³⁹

ระยะเวลาการศึกษา เป็นไปตามที่กองทัพบกได้กำหนดไว้ตามแต่ละประเภท

ของหลักสูตร

หลักสูตรหลักประจำ ใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 52 สัปดาห์
การวัดผลการศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบกวัดผล 4 ทาง ได้แก่
การสอบข้อเขียน การฝึกและศึกษาภูมิประเทศ การสังเกตการณ์ของอาจารย์ และ
การเข้าร่วมในโครงการเลือกศึกษา⁴⁰

เกณฑ์การสอบ ต้องได้คะแนนรวมร้อยละ 60 จึงจะเป็นผู้สอบได้⁴¹
ผู้สอบได้ที่ 1 ของรุ่น จะได้รับสิทธิไปศึกษาต่อในโรงเรียนเสนาธิการทหารบกใน
ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ที่สอบได้อันดับที่ 1 - 5 ของรุ่น จะได้รับเกียรติบัตรแสดง
ว่าเป็นผู้ที่ศึกษาดี⁴²

ผู้สอน ประกอบด้วยอาจารย์ประจำซึ่งเป็นนายทหารของโรงเรียนา
และอาจารย์พิเศษซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชาและทางโรงเรียนาได้เชิญให้มาทำการ
สอน

การจัดส่วนราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารบกจัดแบ่งส่วนราชการออก
เป็น กองบัญชาการ สอนวิชายุทธวิธี และสอนวิชาเสนาธิการกิจ และความรู้ทั่วไป
(คูแผนภูมิที่ 4 หน้า 37 ประกอบ)

กองบัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารบก มีผู้บัญชาการโรงเรียนเป็นผู้
รับผิดชอบในการบริหารราชการ มีรองผู้บัญชาการโรงเรียนเป็นผู้ช่วย ทำหน้าที่
ประสานงาน กำกับดูแล และควบคุมการฝึกนักศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร รวมทั้ง
การวิจัยพัฒนาหลักสูตรที่รับผิดชอบ

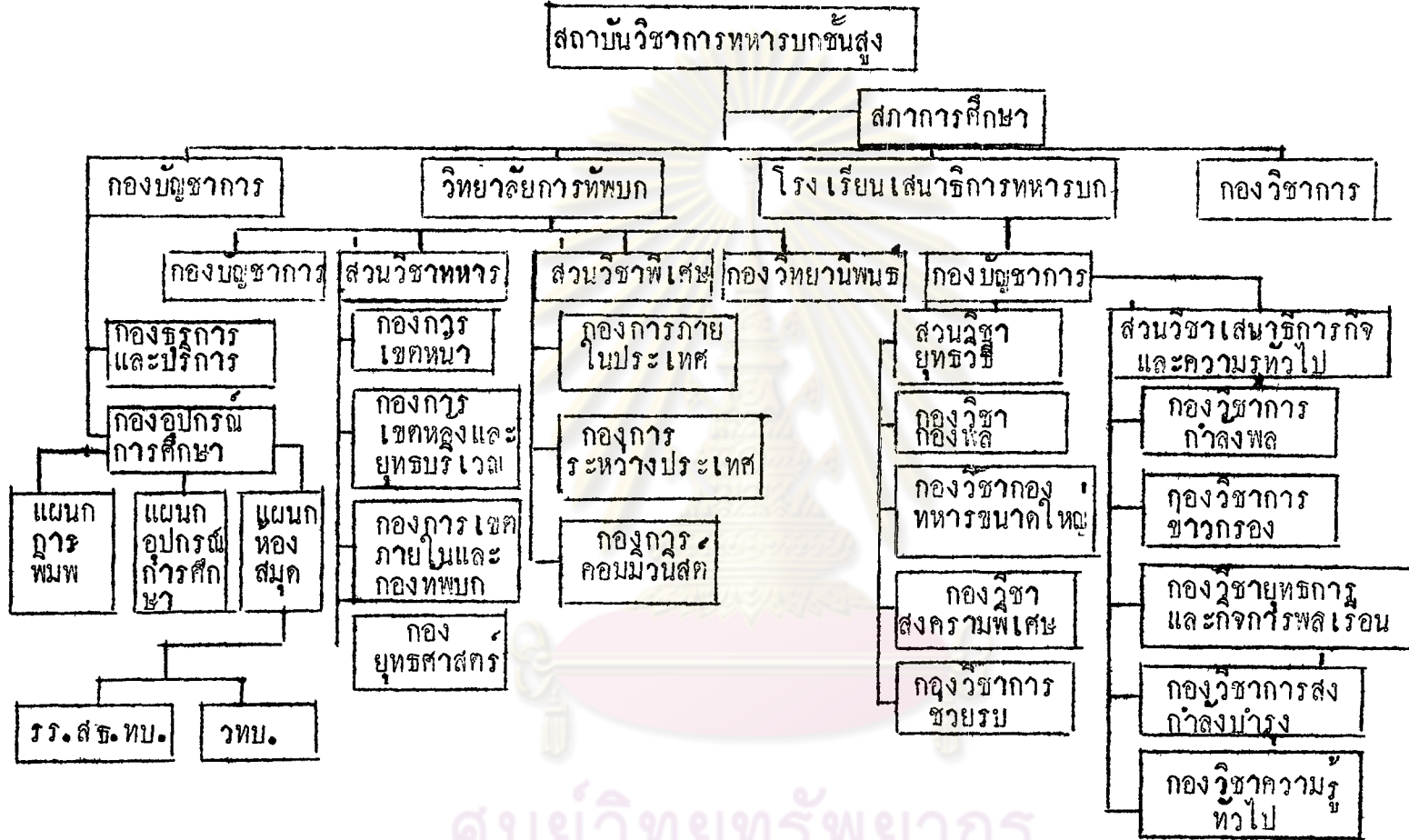
⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-1.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-27.

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-5.

แผนภูมิที่ 4

การจัดส่วนราชการของสถาบันวิชาการทหารชั้นสูง⁴³

⁴³ไทย. กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง โรงเรียนเสนาธิการทหารบก, เสนาธิการว่าจึก (พระนคร, ม.ป.ป.) (จัดทำในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ครบรอบ 60 ปี งานฉลองอนุสาวรีย์ จอมพล สมเด็จพระเจ้าจักรพงษ์ กรมหลวงพิศณุโลกประชานารถ 3 เมย. 2513), หน้าสุดท้าย.

ส่วนวิชายุทธวิธี ประกอบด้วย กองวิชากองพล กองวิชากองทหาร
ขนาดใหญ กองวิชาสงครามพิเศษ และกองวิชาการช่วยรบ มีหน้าที่อ่านช่วยการศึกษา
ในเรื่องการใช้ออกกองทหารขนาดใหญ่ในการปฏิบัติการทางยุทธวิธี การยุทธรวม การ
ยุทธผสม ตลอดจนการปฏิบัติการรบพิเศษ รวมทั้งการปฏิบัติการสนับสนุนทางการช่วยรบ
ตลอดจนรับผิดชอบในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ในสาขาวิชาทั้ง 4 สาขา ดังกล่าว

ส่วนวิชาเสนาธิการกิจและความรู้ทั่วไป แบ่งส่วนราชการออกเป็น 5
กอง คือ กองวิชาการกำลังพล กองวิชาการข่าวกรอง กองวิชายุทธการและกิจการ
พลเรือน กองวิชาการส่งกำลังบำรุง และกองวิชาการความรู้ทั่วไป มีหน้าที่อ่านช่วย-
การศึกษาในเรื่องเทคนิค ความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาและฝ่าย
อ่านช่วยการ ความรู้ทั่วไปที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอ่านช่วยการ
รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ⁴⁴

วิทยาลัยการทัพบก

เนื่องจาก กองทัพบกได้พิจารณาเห็น เป็นการสมควรที่จะให้การศึกษาแก่
นายทหารที่สำเร็จการศึกษา ในระดับโรงเรียนเสนาธิการทหารบกมาแล้ว ให้มี
ความรู้สูงขึ้น และต้องการให้มีความรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่นายทหารชั้นผู้ใหญ่ของ
กองทัพบกสมควรจะได้อ่าน จึงได้ริเริ่มจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับสูงดังกล่าวขึ้น
ในกองทัพบก โดยได้มีคำสั่งแต่งตั้งกรมการวางแผนและหลักสูตรขึ้นเมื่อปี พ.ศ.
2499 ⁴⁵ การดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยการทัพบก จึงได้เริ่มต้นจากรางระเบียบและ
หลักสูตรดังกล่าว กรมการฯ ได้นำเอาแบบอย่างจากวิทยาลัยการทัพบกของสหรัฐ-
อเมริกา (The U.S. Army War College) มาศึกษาเป็นแนวทางในการวาง

⁴⁴ บุญเสริม อายุวัฒน์ (ผู้รวบรวม), เรื่องเดิม, หน้า [7-8] .

⁴⁵ ไทย. กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง วิทยาลัยการทัพบก,
ประวัติวิทยาลัยการทัพบก (พระนคร, ม.ป.ป.), หน้า 1.

หลักสูตรและการดำเนินการศึกษาของวิทยาลัยฯ

ในปี พ.ศ.2500 ก็ได้มี "พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก, กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2500"⁴⁶ กำหนดให้วิทยาลัยการทัพบกเป็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับกิจการศึกษาของกองทัพบก ดังข้อความปรากฏในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2500 ว่า

มาตรา 3 ให้แบ่งส่วนราชการกองทัพบก ดังนี้ ...

ส่วนการศึกษา

1. กรมยุทธศึกษาทหารบก
2. วิทยาลัยการทัพบก
3. โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
4. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
5. กรมการรักษาดินแดน ...⁴⁷

วิทยาลัยการทัพบก จึงได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2500

ระยะแรกทั้ง วิทยาลัยฯ ยังไม่มีสถานที่ตั้งเป็นของตนเอง ต้องอาศัยสถานที่และอุปกรณ์ของแผนกสารบรรณ กรมยุทธศึกษาทหารบก และได้จัดตั้งกองบัญชาการวิทยาลัยเป็นการชั่วคราวขึ้น ณ อาคารกระทรวงกลาโหม ชั้น 2 คานทิสโก้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนเสนาธิการผสม (ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเสนาธิการ-

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

⁴⁷ "พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2500," ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ, 74 (28 ธันวาคม 2500), 2-5.

ทหาร) นอกจากนี้ยังได้เนื้อที่เพิ่มเติม จากชั้น 3 ของอาคารระหวงกลาโหมทั้ง คำนุทิศเหนือและทิศตะวันออก (ซึ่งเดิมเป็นที่ทำการของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก แต่ได้ย้ายไปอยู่ ณ สวนสนปวิพัทธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ชั้น 3 อาคารระหวงกลาโหม คำนุทิศเหนือ ซึ่งมีเนื้อที่ กว้างขวางกว่าที่ทำการเดิม และได้ย้ายเจ้าหน้าที่จาก 2 ส่วนข้างตน มาปฏิบัติงานรวม กัน ณ ที่นี้

ในปี พ.ศ. 2502 กองทัพบกได้สั่งให้ย้ายกองบัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ไปตั้งอยู่ชั้นล่างคำนุทิศใต้ของอาคารหอวิวัฒนาการฝึกและศึกษาของกรมยุทธศึกษาทหารบก ถนนเทอดคำริ และในปี พ.ศ. 2505 กรมยุทธศึกษาก็ได้อนุมัติให้ใช้ห้องชั้นบนคำนุ ทิศใต้ของอาคารดังกล่าว เป็นที่ทำงานของอาจารย์และห้องสมุดของวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีก ส่วนหนึ่งด้วย⁴⁸

ในปี พ.ศ. 2506 วิทยาลัยการทัพบกได้รับอนุมัติงบประมาณในส่วนของ กระจหวงกลาโหม เป็นค่าก่อสร้างอาคารในที่ดินของกรมยุทธศึกษาทหารบก เป็นเงิน 8,000,000.- บาท ทั่วอาคารประกอบด้วยหอประชุม 1 หลัง อาคารสามชั้นขนาดใหญ่ 1 หลัง และได้กำหนดให้เนื้อที่ส่วนหนึ่งของชั้น 2 ในอาคารสามชั้น เป็นที่ตั้งของห้องสมุด การก่อสร้างได้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2507⁴⁹

สถานที่ตั้งในปัจจุบัน ตั้งอยู่ในบริเวณที่ดินของกรมยุทธศึกษาทหารบก ถนน เทอดคำริ ตำบลสามเสนใน อำเภอพญาไท กรุงเทพมหานคร

⁴⁸ ไทย. กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง วิทยาลัยการทัพบก, เรื่องเดิม, หน้า 7-8.

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 56.

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูง
แก่นายทหารระดับผู้บังคับบัญชา และฝ่ายอำนวยการชั้นสูงของกองทัพบก ตามที่ "พระราช-
กฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กระทรวงกลาโหม
พ.ศ. 2500" ได้กำหนดหน้าที่ของวิทยาลัยฯ ไว้ดังนี้

(2) วิทยาลัยการทัพบก มีหน้าที่อำนวยการศึกษาและ
ดำเนินการฝึกแก่นายทหารสัญญาบัตรในหน้าที่ผู้บังคับบัญชาและ
ฝ่ายอำนวยการชั้นสูงในกองทัพบกและกระทรวงกลาโหม และ
วางหลักนิยมของกองทัพบกในทางยุทธวิธี และการสงก่าลัง
บำรุงของหน่วยตั้งแ่กกองทัพบกขึ้นไป มีผู้บัญชาการวิทยาลัยการ
ทัพบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ⁵⁰

หลักสูตร ได้รับแบบอย่างของหลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยการทัพบก
สหรัฐอเมริกา (The U.S. Army War College) มาเป็นแบบอย่างนับแต่แรก
ตั้งสถาบันฯ⁵¹ จึงนับได้ว่าหลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยการทัพบกได้รับอิทธิพลมาจาก
วิทยาลัยการทัพบกของสหรัฐอเมริกา

เนื้อหาของหลักสูตร ศึกษาถึงบทบาทของกองทัพบกในกิจการทหาร
ของชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องของทางการ
ทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา ตลอดจนความสัมพันธ์ขององค์-
ประกอบดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้นายทหารนั้ศึกษามีความรู้ ความเข้าใจถึงสถานการณ์
ทั้งภายในประเทศและของโลกอย่างเพียงพอที่จะนำไปส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วย

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

ระดับสูงของกองทัพได้⁵²

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา จะต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตรซึ่งสำเร็จจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบกหลักสูตรหลักประจำ หรือเป็นผู้ที่เคยปฏิบัติงานหน้าที่ผู้บังคับบัญชาไม่ต่ำกว่าผู้บังคับการกรมหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ที่เคยปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า จะต้องเป็นผู้ที่มียศไม่ต่ำกว่าพันเอก โดยต้องรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรมาแล้วไม่ต่ำกว่า 20 ปี (นับถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีก่อนที่จะเปิดการศึกษา) ต้องมีอายุไม่เกิน 50 ปีบริบูรณ์ และมีผู้บังคับบัญชาทั้งแก่ชั้นผู้บังคับการกรมหรือเทียบเท่าขึ้นไปให้การรับรองความไว้วางใจในชั้นลับที่สุด

กองทัพบกจะตั้งกรรมการ เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกจากรายชื่อนายทหารบกที่สังกัดกองทัพบกส่วนหนึ่ง และจากหน่วยทหารของเหล่าทัพอื่น รวมทั้งกรมตำรวจ เฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับนายทหารของกองทัพบก เป็นจำนวนไม่เกิน 2 เท่าของจำนวนนักศึกษาของกองทัพบกประจำปี⁵³

ระยะเวลาการศึกษา ปัจจุบันใช้เวลาศึกษา 33 สัปดาห์ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะเหตุการณ์ของโลกปัจจุบัน ซึ่งหลักสูตรเดิมก่อน พ.ศ.2517 ได้กำหนดให้ศึกษาเป็นเวลา 25 สัปดาห์⁵⁴

⁵² ไทย, กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, วิทยาลัยการทัพบก, หลักสูตรประจำ (กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.) (ทบ. อนุมัติเมื่อ 5 ก.ย.17), หน้า 1.

⁵³ ไทย, กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง วิทยาลัยการทัพบก, ประวัติ..., หน้า 14-5.

⁵⁴ ไทย. กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง วิทยาลัยการทัพบก, เรื่องเดิม, หน้าปกใน.

การวัดผลการศึกษา ใช้วิธีประเมินผลจากวิทยานิพนธ์เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาในวิทยาลัยฯ ที่ต้องการให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและโดยอิสระ

ผู้สอน ประกอบด้วยอาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบก และอาจารย์จากภายนอก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการ สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ทั้งทหารและพลเรือน รวมทั้งหน่วยงานที่ปรึกษาทางทหารของสหรัฐอเมริกา และสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศบางแห่งด้วย

การจัดส่วนราชการ แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 4 หน่วยใหญ่ ได้แก่ กองบัญชาการ ส่วนวิชาการทหาร ส่วนวิชาพิเศษ และกองวิทยานิพนธ์ (คู่มือปฏิบัติที่ 4 หน้า 37 ประกอบ)

กองบัญชาการวิทยาลัยการทัพบก มีหน้าที่ในการวางแผน อำนวยการศึกษาประสานงาน ควบคุม กำกับดูแลการฝึกศึกษาตามหลักสูตร รวมทั้งการวิจัย พัฒนาหลักสูตรและหลักนิยามที่เกี่ยวข้องของตามที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนวิชาทหาร ประกอบด้วย กองการเขตหน้า กองการเขตหลังและยุทธบริเวณ กองการเขตภายในและกองทัพบก และกองยุทธศาสตร์ แต่ละกองมีหน้าที่อำนวยการศึกษาในแต่ละสาขาวิชาโดยเฉพาะ

ส่วนวิชาพิเศษ ประกอบด้วย กองการภายในประเทศ กองการระหว่างประเทศ และกองการคอมมิวนิสต์ มีหน้าที่อำนวยการศึกษาในสาขาวิชาภายในประเทศ กิจการระหว่างประเทศ และการคุกคามของฝ่ายรุกราน เช่น ฝ่ายคอมมิวนิสต์ รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาหลักนิยามในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ

กองวิทยานิพนธ์ มีหน้าที่อำนวยการจัดทำวิทยานิพนธ์และประเมินผลวิทยานิพนธ์ 55

ประวัติความเป็นมาของสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูง สังกัดโรงเรียนนายทหารเรือ กองทัพเรือ

กองทัพเรือ ได้จัดให้มีการสอนนายทหารสัญญาบัตรขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2450 ซึ่งตรงกับสมัยที่ พลเรือเอก กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นผู้สำเร็จราชการกระทรวงทหารเรือ⁵⁶ โดยได้กำหนดให้นายทหารสัญญาบัตรผู้จบการศึกษาจากโรงเรียนนายเรือ และผ่านการรับราชการทหารในเรือมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน เข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนอาวุธ ทั้งพระรศกลิน และพระรศนาวิน เพื่อเพิ่มพูนการศึกษาในวิชาทหารเรือ ผู้ที่ผ่านการศึกษานี้จากโรงเรียนอาวุธและกลับไปรับราชการ จนมียศไม่สูงกว่าเรือโทชวช (หรือไม่เกินเรือเอกในปัจจุบัน) ก็จะได้เข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนชั้นสูงนายเรือ หรือในโรงเรียนชั้นสูงข้างกลอีกเป็นเวลา 1 ปี

นายทหารที่จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือของกองทัพเรือ ในสมัยนั้น จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรจากโรงเรียนอาวุธมาแล้ว 2 ปี และจะต้องเป็นนายทหารเกินเรือระดับผู้บังคับการ ยศไม่ต่ำกว่าเรือโท (หรือนาวาตรีในปัจจุบัน) จึงจะมีสิทธิเข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือได้

โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ ได้รับการปรับปรุงส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้า และทันสมัยยิ่งขึ้น ในสมัยที่ พลเรือตรี พระยาราชวังสัน เป็นเสนาธิการทหารเรือ ขณะเดียวกันก็ได้ปรับปรุงกิจการการศึกษาชั้นสูงของกองทัพเรือ โดยได้วางโครงการจัดตั้งโรงเรียนนายทหารเรือ ซึ่งเป็นแหล่งรวมสถาบันการศึกษาในระดับสูงของกองทัพเรือ เข้าด้วยกัน โรงเรียนนายทหารเรือได้เปิดการศึกษาขึ้นเมื่อ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2468 โดยมี พลเรือตรี พระยาราชวังสัน เสนาธิการทหารเรือในสมัยนั้น เป็น

⁵⁶ ไทย. กองทัพเรือ. โรงเรียนนายทหารเรือ, "ประวัติโรงเรียนนายทหารเรือ," โรงเรียนนายทหารเรือ (Naval Officers College) (กรุงเทพมหานคร, 2517), หน้า [1] .

ผู้อำนวยการโรงเรียนนายทหารเรือคนแรก

การศึกษาวิชาการทหารเรือชั้นสูงได้ดำเนินติดต่อกันเรื่อยมา จนกระทั่งปี พ.ศ. 2483 ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศสขึ้น นายทหารนักเรียน ผู้เข้ารับการศึกษาจำต้องแยกย้ายกันไปปฏิบัติหน้าที่ จึงเป็นเหตุให้การศึกษาในปีนั้นต้องหยุดชะงักลงไปเป็นเวลา 1 ปี และเปิดดำเนินการขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2484 แต่ก็ต้องหยุดชะงักลงอีกในปีเดียวกันนั้น เนื่องจากเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ในปี พ.ศ. 2487 โรงเรียนนายทหารเรือได้เปิดการศึกษาขึ้นใหม่ที่สถานีทหารเรือสัตหีบ ในปี พ.ศ. 2490 ได้ย้ายกลับมาเปิดการศึกษา ณ ตึกโรงเรียนนายเรือ (เดิม) ในบริเวณพระราชวังเดิม และในปี พ.ศ. 2492 ได้ย้ายมาอยู่ ณ ตึกกรมยุทธศึกษาทหารเรือ เนื่องจากกองทัพเรือได้รื้อตึกโรงเรียนนายเรือ (เดิม) เพื่อก่อสร้างเป็นตึกที่ทำการของกองทัพเรือ

ระหว่างปี พ.ศ. 2494-2496 โรงเรียนนายทหารเรือได้หยุดดำเนินการสอนไปเป็นเวลานาน 4 ปี เนื่องจากสถานการณ์ด้านการปกครองภายในประเทศ และได้เปิดการศึกษาขึ้นใหม่อีกเมื่อเหตุการณ์สงบเรียบร้อยแล้วในปี พ.ศ. 2497⁵⁷

ในปี พ.ศ. 2513 ได้รับอนุมัติเงินงบประมาณการก่อสร้างจากกระทรวงกลาโหม เพื่อก่อสร้างอาคารของโรงเรียนนายทหารเรือชั้นใหม่ ซึ่งเป็นอาคาร 3 ชั้น ประกอบด้วยห้องเรียน ห้องประชุม ห้องฝึกยุทธศึกษา ห้องอาจารย์ และห้องสมุด พร้อมทั้งอุปกรณ์การศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ในด้านการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาคารสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2514

สถานที่ตั้งในปัจจุบัน ตั้งอยู่ ณ บริเวณหลังป้อมวิชัยประสิทธิ์ในเขตพระราชวัง-เดิม กองทัพเรือ ถนนอรุณอมรินทร์ อ่าเภอบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อ

อำนวยความสะดวกและอบรมนายทหารสัญญาบัตร ที่ได้ผ่านการ
ปฏิบัติราชการในตำแหน่งต่าง ๆ มาแล้ว ให้มีความรู้ใน
เสนาธิการกิจ และวิชาการทหารเรือชั้นสูง เพื่อให้สามารถ
ปฏิบัติหน้าที่นายทหารฝ่ายเสนาธิการ และเป็นผู้บังคับบัญชา
ชั้นสูงต่อไป⁵⁸

หลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาเสนาธิการกิจทั่วไป หมวดวิชาเสนา-
ธิการกิจวางแผน ศึกษาถึงการตกลงใจทางทหาร การวิเคราะห์ทางทหาร การวางแผน
แผนทางทหาร การกำลังพล การข่าวกรอง การส่งกำลังบำรุง และการสื่อสาร-
อิเล็กทรอนิกส์ หมวดวิชายุทธศาสตร์และการสงครามทหารเรือ ศึกษาเรื่อง สงคราม
ทางเรือค้ำนำ สงครามปราบเรือค้ำนำและการป้องกันท่าเรือ สงครามทุระเบิด
ปฏิบัติการเรือดำน้ำ ปฏิบัติการอากาศนาวี ฯลฯ และหมวดวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นวิชา
ประกอบ ได้แก่ สงครามนอกแบบ อาวุธนำวิถีและอาวุธนิวเคลียร์ กฎหมายระหว่าง
ประเทศ เศรษฐศาสตร์ สอนราชการและองค์การของรัฐบาลไทย ฯลฯ⁵⁹

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา จะต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่ได้ผ่านการ
ปฏิบัติราชการในตำแหน่งต่าง ๆ มาแล้วตามที่กองทัพเรือกำหนด และมีศักระหว่างเรือเอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵⁸ ไทย. กองทัพเรือ. โรงเรียนนายทหารเรือ, "โรงเรียนเสนาธิการ
ทหารเรือ," โรงเรียนนายทหารเรือ ... หน้า [1].

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า [2-3] .

ขึ้นไปถึงนาวาตรี⁶⁰

ระยะเวลาการศึกษา มีกำหนดเวลาในการศึกษาประมาณ 1 ปี โดยปกติ จะเปิดการศึกษาในเดือนตุลาคม ตามวันและเวลาราชการ และปิดการศึกษาในเดือน กันยายนของปีถัดไป

วิทยาลัยการทัพเรือ

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อ "อำนวยการศึกษาวิชาการทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และวิชาอื่น ๆ อันจำเป็นสำหรับนายทหาร เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาใน ระดับผู้บังคับการกองเรือ หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือเป็นฝ่ายอำนวยการชั้นสูงในกองทัพ เรือ" ⁶¹

กองทัพเรือได้ออกคำสั่งให้เปิดวิทยาลัยการทัพเรือขึ้น เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2515 ⁶²

หลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชามูลฐานทางยุทธศาสตร์ หมวดวิชายุทธ- ศาสตร์ชาติ หมวดวิชายุทธศาสตร์ทหาร หมวดวิชาสมุทรทฤษฎี หมวดวิชาการทำปัญหา เพื่อนำไปใช้การ หมวดวิชาการสาธิตกิจการสามเหล่าทัพ และหมวดวิชาการศึกษา

⁶⁰ ไทย. กองทัพเรือ. โรงเรียนนายทหารเรือ. สัมภาษณ์ พลเรือโท สุรพล แสงโชติ ผู้บัญชาการโรงเรียนนายทหารเรือ. 10 มกราคม 2520.

⁶¹ ไทย. กองทัพเรือ. โรงเรียนนายทหารเรือ, การแบ่งส่วนราชการ โรงเรียนนายทหารเรือ (กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.), หน้า [4].

⁶² ไทย. กองทัพเรือ. โรงเรียนนายทหารเรือ, "วิทยาลัยการทัพเรือ, "โรงเรียนนายทหารเรือ...", หน้า [1].

ภูมิประเทศทั้งในและนอกประเทศ⁶³

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา ต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตรชั้นผู้ใหญ่ในหน้าที่ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการชั้นสูงของกองทัพเรือ ระเบียบผู้บังคับการกองเรือขึ้นไป และต้องเป็นผู้มียศไมต่ำกว่านาวาเอก⁶⁴

ระยะเวลาการศึกษา เปิดการศึกษารูปเอนปี ใช้เวลาศึกษานาน 8 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงเดือนสิงหาคม ระหว่างเวลา 9.00 - 12.00 น.⁶⁵

ผู้สอนของวิทยาลัยการทัพเรือและโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ นั้น โรงเรียนนายทหารเรือ เป็นผู้กำหนดให้ จำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ อาจารย์ภายในโรงเรียนนายทหารเรือ และอาจารย์ภายนอกโรงเรียนนายทหารเรือ

อาจารย์ภายในโรงเรียนนายทหารเรือ เป็นนายทหารที่กองทัพเรือได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์โรงเรียนนายทหารเรือ ทำหน้าที่ต่าง ๆ กันไป อาทิเช่น เป็นอาจารย์อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์อำนวยการ และอาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ

อาจารย์ภายนอกโรงเรียนนายทหารเรือ ประกอบด้วย อาจารย์ของกองทัพเรือ ที่มีคำสั่งกักโรงเรียนนายทหารเรือ และอาจารย์นอกกองทัพเรือ ได้แก่อาจารย์ที่มีคำสั่งกักกองทัพเรือ แต่ได้รับเชิญจากโรงเรียนฯ ให้มาทำการสอน รวมทั้งผู้บรรยายพิเศษ ซึ่งได้แก่บุคคลสำคัญต่าง ๆ ที่อยู่ในวงการบริหารประเทศ และทางโรงเรียนฯ ได้เชิญมาบรรยายเป็นครั้งคราว⁶⁶

⁶³ เรื่องเดียวกัน, หน้า [3].

⁶⁴ ไทย. กองทัพเรือ. โรงเรียนนายทหารเรือ. สัมภาษณ์ พลเรือโท สุรพล แสงโชติ ผู้บัญชาการโรงเรียนนายทหารเรือ. 10 มกราคม 2520.

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁶ ไทย. กองทัพเรือ. โรงเรียนนายทหารเรือ, "อาจารย์," โรงเรียนนายทหารเรือ..., หน้า [1].

การจัดสรรราชการ แบ่งสรรราชการภายในออกเป็น 7 หน่วย ดังนี้

1. แผนกธุรการ และกำลังพล
2. แผนกการเงิน
3. กองบริการ
4. วิทยาลัยการทัพเรือ และโรงเรียนนายทหารอาวุโส
5. โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ
6. โรงเรียนนายทหารชั้นต้นพรรัตนาวิน
7. โรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง และโรงเรียนนายทหารชั้นต้นพรรัตนาวิน⁶⁷

แผนกธุรการและกำลังพล ทำหน้าที่ในตำแหน่งงานธุรการและสารบรรณ รวมทั้งเรื่องกำลังพล ทะเบียน สถิติที่เกี่ยวข้องกับการธุรการและกำลังพล

แผนกการเงิน รับผิดชอบในด้านการเงินของโรงเรียนฯ

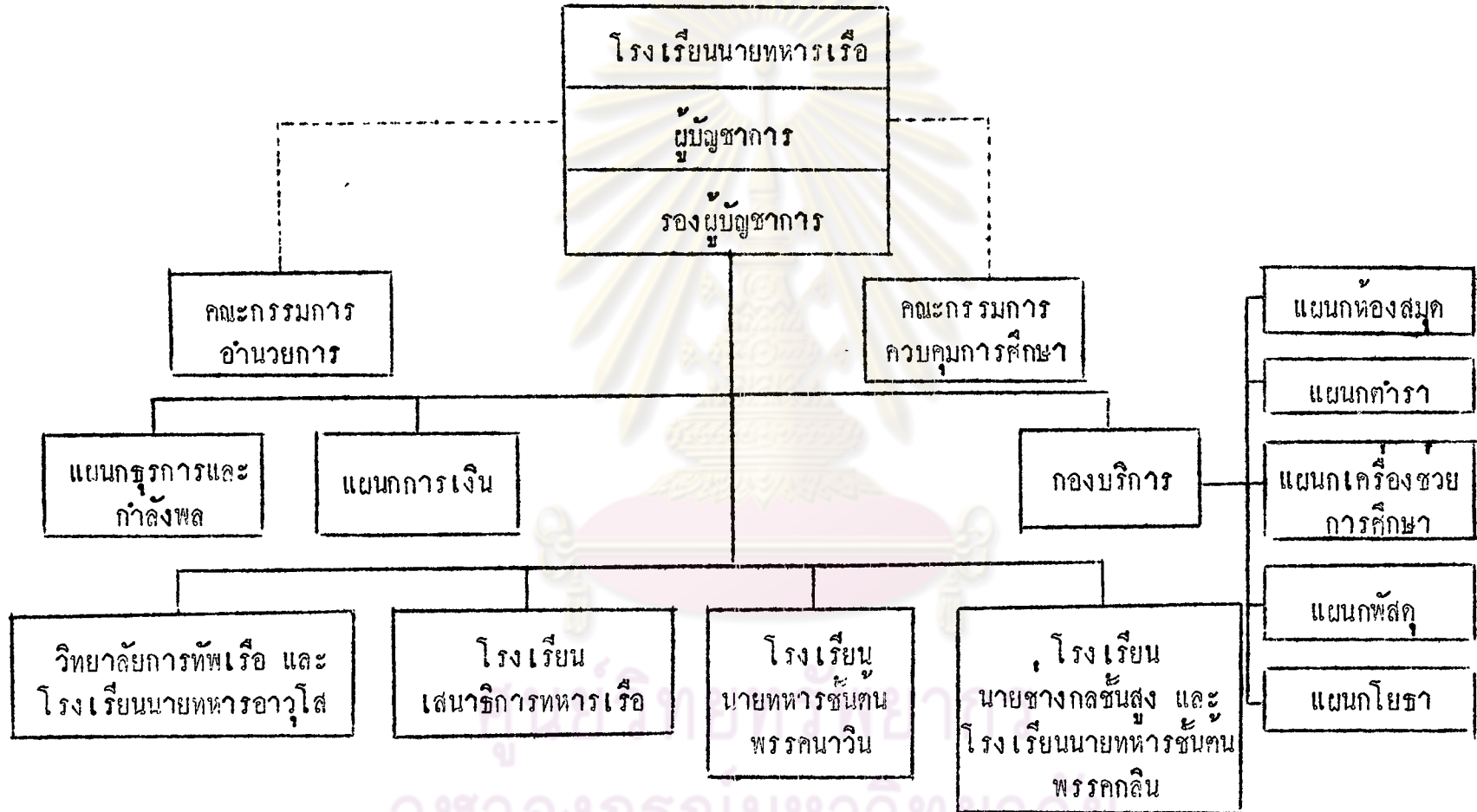
กองบริการ เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนฯ ให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ใฝ่หวังไว้ แบ่งออกเป็นแผนกต่าง ๆ อีก 5 แผนก คือ แผนกห้องสมุด แผนกตำรา แผนกเครื่องช่วยการศึกษา แผนกพัสดุ และแผนกโยธา (ดูแผนภูมิที่ 5 หน้า 50 ประกอบ)

วิทยาลัยการทัพเรือและโรงเรียนนายทหารอาวุโส โรงเรียนเสนาธิการ-ทหารเรือ โรงเรียนนายทหารชั้นต้นพรรัตนาวิน กับโรงเรียนนายช่างกลชั้นสูงและโรงเรียนนายทหารชั้นต้นพรรัตนาวิน ต่างเป็นหน่วยงานในสังกัดของโรงเรียนนายทหาร-เรือทั้งสิ้น

⁶⁷ไทย. กองทัพเรือ. โรงเรียนนายทหารเรือ, "การจัดแบ่งสรรราชการของโรงเรียนนายทหารเรือ," โรงเรียนนายทหารเรือ..., หน้า [1-3].

แผนภูมิที่ 5

การจัดส่วนราชการภายในของโรงเรียนนายทหารเรือ⁶⁸

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า[9].

ผู้บัญชาการโรงเรียนและรองผู้บัญชาการโรงเรียน เป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงสุดของโรงเรียนฯ มีคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการควบคุมการศึกษา เป็นผู้ให้คำแนะนำและปรึกษาหารือแก่ผู้บัญชาการ

ประวัติความเป็นมาของสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูง สังกัดกรมยุทธศึกษา-
ทหารอากาศ กองทัพอากาศ

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

กองทัพอากาศได้เตรียมการจัดตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2479 โดยได้คัดเลือกนายทหาร 3 นายไปศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ประเทศอิตาลี จัดส่งนายทหารไปฝึกเรียนในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก (ของไทย) คัดลอกกันมาหลายรุ่น และได้จัดส่งนายทหารอากาศไปศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศของประเทศต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมากพอควร อาทิเช่น ประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ในปี พ.ศ.2491 กองทัพอากาศจึงมีนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนรวม 22 นาย ซึ่งเป็นกำลังพอเพียงที่จะจัดตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศขึ้น แม้ว่าในระยะแรกตั้งนั้นโรงเรียนฯ จะขาดแคลนตำราเรียนและอุปกรณ์การสอนอยู่มากก็ตาม โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2492 ในบริเวณที่ตั้งของกองทัพอากาศในปัจจุบัน โดยมีพลอากาศโท เชิด ขุฑากาส เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนฯ เป็นคนแรก

เมื่อแรกตั้ง โรงเรียนฯ ได้กำหนดเวลาการศึกษาไว้ 1 ปี มีผู้เข้ารับการศึกษารวม 16 คน เป็นนายทหารอากาศทั้งสิ้น เนื่องจากกองทัพอากาศยังไม่เปิดรับนายทหารนักเรียนจากเหล่าอื่น ๆ นายทหารอากาศที่เข้ารับการศึกษารุ่นแรกนี้ มียศตั้งแต่นาวาอากาศตรีจนถึงนาวาอากาศโท กองทัพอากาศได้เรียกนักศึกษาชุดนี้ว่า "นายทหารฝึกหัด

ราชการ"⁶⁹

หลังจากเปิดการศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2492 แล้ว ก็ต้องปิดการศึกษาไปเป็นเวลานาน 5 ปี เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่กองทัพอากาศกำลังดำเนินการปรับปรุงกองทัพให้พร้อม เพื่อให้มีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน ต้องใช้เจ้าหน้าที่มาก โรงเรียนจึงต้องปิดไปโดยปริยาย

ในปี พ.ศ.2497 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศจึงเริ่มเปิดรับนักศึกษา ชุดที่ 2 ขึ้น

ในปี พ.ศ.2498 ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนชื่อตำแหน่งจากผู้อำนวยการโรงเรียน มาเป็นผู้บัญชาการโรงเรียน เช่นเดียวกับการเรียกตำแหน่งผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารของเหล่าอื่นอีก 2 เหล่าทัพ

ในปี พ.ศ.2502 กองทัพอากาศก็ได้ทำการสอบคัดเลือกนายทหาร เพื่อเข้ารับการศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อให้ได้นายทหารผู้มีความสามารถโดยแท้จริง และเป็นการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงให้เป็นไปเช่นเดียวกับสถาบันฯ ของกองทัพในต่างประเทศด้วย

สถานที่ตั้งในปัจจุบัน ตั้งอยู่ในบริเวณกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ ถนนพลโยธิน ตำบลคลองถนน อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศจัดตั้งขึ้นเพื่อ "ผู้อำนวยการศึกษา และดำเนินการฝึกแก่นายทหารสัญญาบัตร ในหน้าที่ผู้บังคับบัญชา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶⁹ไทย. กองทัพอากาศ. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, อนุสรณ์นายทหารฝึกหัดราชการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ชุดที่ 5 พ.ศ.2503 (พระนคร, 2505), หน้า [1-3].

และฝ่ายอำนวยการของกองทัพอากาศ ในระดับกองบินขึ้นไป และคณบดีวิทยาการ
เผยแพร่วิชา เสนาธิการกิจและยุทธวิธีทางอากาศ" ⁷⁰

หลักสูตร ประกอบด้วย 5 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาทั่วไป หมวด
วิชากำลังอำนาจแห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หมวดวิชาการจัดคำเนิ
งานทางทหาร หมวดวิชาเสนาธิการกิจ และหมวดวิชายุทธศาสตร์ทหารและการวาง
แผนทหาร⁷¹

ความมุ่งหมายสำคัญของหลักสูตร ก็เพื่อต้องการให้นายทหารนักเรียน
ได้เกิดความคิดและการพัฒนาทางความคิด และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา
ทาง ๆ ได้ด้วยเหตุผล สามารถตกลงใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รู้จักทำงานเป็นหมู่
คณะร่วมกับผู้อื่น สามารถแสดงออกซึ่งความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี มีความรู้พื้นฐานใน
เรื่องเครื่องมือและเทคนิคในการดำเนินงานทางทหาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มพูน
ความรู้ในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศตามสถานการณ์ในปัจจุบัน ตลอดจนวิวัฒนาการ
ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความมั่นคงแห่งชาติ
ในด้านการเมือง การเศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาทางการทหาร⁷²

⁷⁰ไทย. กองทัพอากาศ. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. โรงเรียนเสนาธิการ
ทหารอากาศ, คำแนะนำของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หน้าที่ 21 พ.ศ.2519-
2520 (กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.), หน้า 1.

⁷¹ไทย. กองทัพอากาศ. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. โรงเรียนเสนาธิการ
ทหารอากาศ, แนวการบรรยายและหลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หน้าที่ 21
พ.ศ. 2519 - 2520 (กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.), หน้า 1 - 49.

⁷²ไทย. กองทัพอากาศ. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. โรงเรียนเสนาธิการ
ทหารอากาศ, เรื่องเดิม, หน้า 4.

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา จะต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตร ยศ
 ทั้งแต่นาวาอากาศตรีขึ้นไปจนถึงยศไม่เกินนาวาอากาศเอก และต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการ-
 ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี
 รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่ผู้บังคับบัญชาเห็นควรให้ศึกษา จึงจะมีสิทธิเข้าศึกษาในโรงเรียนฯ
 ได้⁷³

ระยะเวลาการศึกษา ใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 1 ปี
 การวัดผลการศึกษา ใช้วิธีสอบวัดผล การทดสอบอาจทำได้โดยการ
 ให้เขียนคำตอบหรือตอบค้อมวๆจา หรือใช้วิธีให้ปฏิบัติหรือส่งผลงานก็ได้ สุดแต่ผู้บัญชาการ
 โรงเรียนฯจะกำหนด ผู้ที่ถือว่าสอบได้ต้องได้คะแนนรวมร้อยละ 60 ขึ้นไป และได้
 คะแนนในแต่ละหมวดวิชาตั้งแต่ร้อยละ 45 ขึ้นไป⁷⁴

ผู้สอน ประกอบด้วยบุคคล 3 ประเภท คือ

1. อาจารย์ภายในโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ซึ่งได้แก่
 นายทหารฝ่ายเสนาธิการที่ได้รับการบรรจุให้ทำการสอนหรือบรรยายในวิชาที่ได้รับการมอบ
 หมาย

2. อาจารย์ในสังกัดกองทัพอากาศ ซึ่งเป็นนายทหารอากาศที่
 มีโดยบรรจุในอัตราของโรงเรียนฯ แต่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บัญชาการทหารอากาศ
 ให้เป็นผู้สอนหรือผู้บรรยายในโรงเรียนฯ ตามที่ได้รับการมอบหมาย

3. อาจารย์นอกสังกัดกองทัพอากาศ ได้แก่ บุคคลภายนอก

⁷³ ชัชวาล ตูลวรรธนะ (ผู้รวบรวม), ประวัติวิทยาลัยการทัพอากาศ
 (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยการทัพอากาศ, ม.ป.ป.), หน้า 12.

⁷⁴ ไทย. กองทัพอากาศ. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ โรงเรียนเสนาธิการ
 ทหารอากาศ, คำแนะนำของโรงเรียน..., หน้า 7-8.

ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ทางโรงเรียน เสนาธิการทหารอากาศ
ได้เชิญมาบรรยาย⁷⁵

การจัดสวนราชการ โรงเรียน เสนาธิการทหารอากาศ มีผู้บัญชาการ
โรงเรียนฯ เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของโรงเรียน ทำหน้าที่วางแผน กำหนดมาตรฐาน
ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกให้การศึกษารองโรงเรียนฯ เป็นไปตามความมุ่งหมายของทาง
ราชการ ก็มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาบุคลากรนักเรียนและข้าราชการในสังกัด มี
รองผู้บัญชาการโรงเรียนฯ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในสายงานทุกด้าน เพื่อให้การศึกษา
ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ใดกำหนดไว้⁷⁶ และได้จัดแบ่งสวนราชการออกเป็น 4
สวน ได้แก่ ฝ่ายสารบรรณ กองการศึกษา กองแผนและสถิติวิจัย และกองการ
ปกครอง (ดูแผนภูมิที่ 6 หน้า 56 ประกอบ)

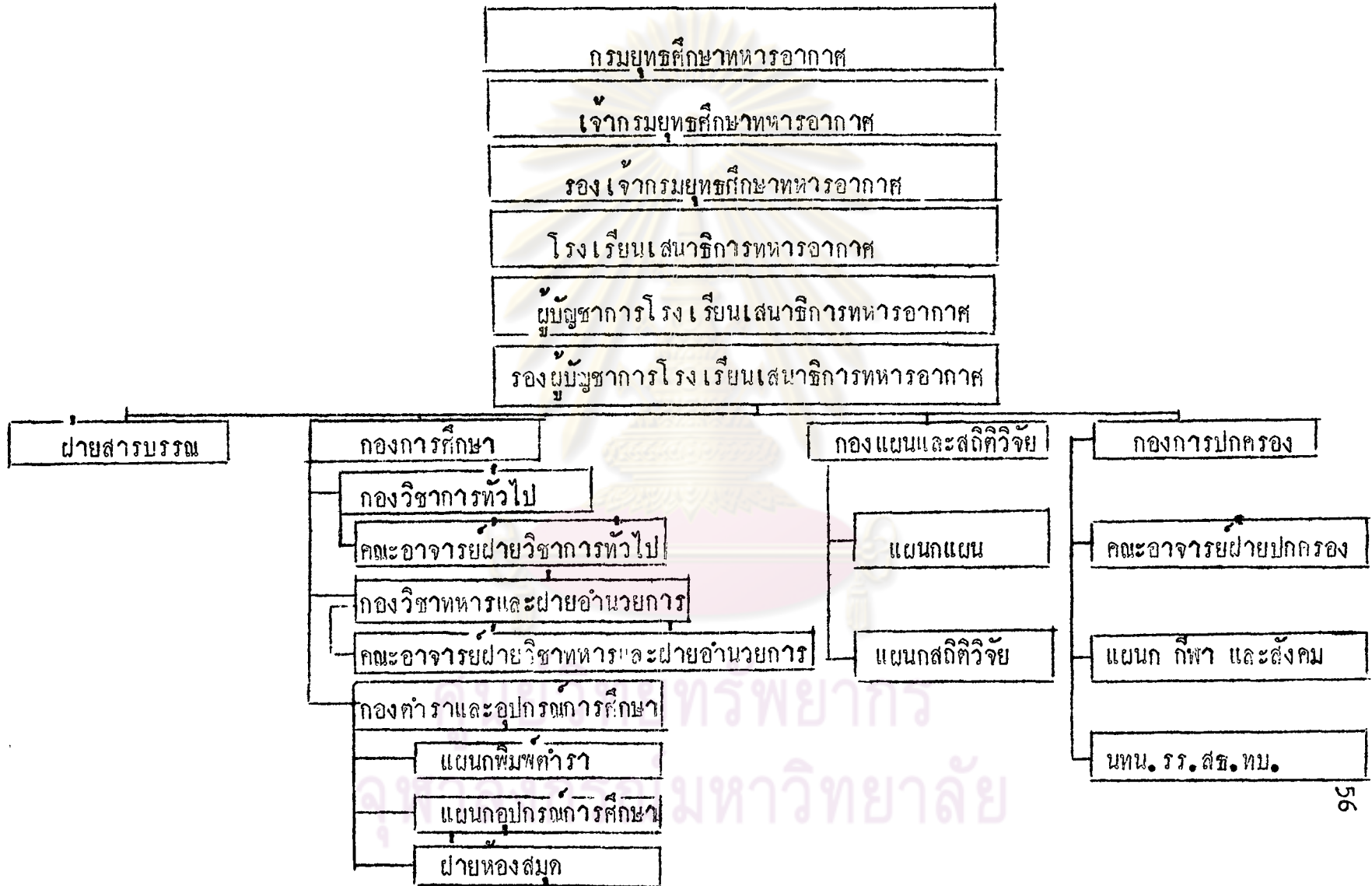
ฝ่ายสารบรรณ มีหน้าที่คานสารบรรณ ชุรฎาร การส่งกำลังบำรุง
การประชาสัมพันธ์ สถิติที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการบริหารโดยทั่วไป และต้องทำหน้าที่
ควบคุมดูแลอาคารสถานที่ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้และพัสดุภัณฑ์ของโรงเรียนฯ มี
หัวหน้าฝ่ายสารบรรณเป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบ

กองการศึกษา มีผู้อำนวยกากร กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบงานด้าน
การบริหารการศึกษาของโรงเรียนฯ ได้แก่ การเตรียมหลักสูตร การจัดทำรายสอน
การจัดหาอาจารย์ การพิมพ์ตำรา การจัดอุปกรณ์การสอน และทำหน้าที่ประสานงาน
การสอนด้านต่าง ๆ ตลอดจนประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการศึกษา
ต่อผู้บังคับบัญชา กองการศึกษามีหน่วยงานในความรับผิดชอบรวม 3 กอง คือ กองวิชา-
การทั่วไป กองวิชาทหารและฝ่ายอำนวยความสะดวก และกองตำราและอุปกรณ์การศึกษา

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-2.

การจัดส่วนราชการของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ⁷⁷

77 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

กองแผนและสถิติวิจัย ประกอบด้วย หน่วยงานแผนกแผน และ
แผนกสถิติวิจัย

กองการปกครอง ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านกรุปกครอง ระเบียบวินัย
การทะเบียน การฝึก การกีฬาและสังคมของนายทหาร แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น
2 หน่วยงาน คือ คณะอาจารย์ฝ่ายปกครอง และแผนกกีฬาและสังคม นอกจากนี้ยังทำ
หน้าที่ประเมินคาคุณลักษณะส่วนบุคคลของนายทหารนักเรียนของโรงเรียนฯ อีกด้วย⁷⁸

วิทยาลัยการทัพอากาศ

ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นโดยดำริของ พลอากาศเอก บุญชู จันทร์เบญจสา ซึ่งดำรง
ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารอากาศในขณะนั้น เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่ากองทัพบกและ
กองทัพอากาศ ทางก็ได้ดำเนินการจัดตั้งสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงสุดของเหล่าทัพ
ซึ่งได้แก่ วิทยาลัยการทัพบก และวิทยาลัยการทัพเรือขึ้นแล้ว ในปี พ.ศ. 2500 และ
2506 โดยลำดับ กองทัพอากาศก็ควรจะได้จัดตั้งวิทยาลัยการทัพอากาศขึ้นบ้าง เพื่อ
ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกวิชาการสมัยใหม่ให้แก่นายทหารอากาศระดับผู้บังคับบัญชาชั้นสูง
เพื่อให้สามารถนำเอาวิชาความรู้ที่ได้ศึกษา ไปปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับบัญชาและฝ่าย
อำนวยการระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะได้เป็นกำลังสำคัญของกองทัพอากาศ
และประเทศชาติสืบไป จึงได้มีคำสั่งให้เสนาธิการทหารอากาศ (ในขณะนั้น คือ
พลอากาศเอก ศิริ เมืองมณี) เป็นผู้พิจารณาดำเนินการ เมื่อปี พ.ศ. 2508

ต่อมาในปี พ.ศ. 2509 กองทัพอากาศจึงได้รับอนุมัติจากกระทรวงกลาโหม
ให้ดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยการทัพอากาศขึ้น และได้เริ่มรับนักศึกษาเข้าศึกษาในวิทยาลัย
เป็นรุ่นแรกในปีเดียวกันนั้น

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

ในระหว่างการค้าเนิการพิจารณาจัดตั้งวิทยาลัยการทัพอากาศ หลังจากที่
 เสนาธิการทหารอากาศ และผู้เกี่ยวข้องในการจัดตั้ง ได้จัดทำแผนการฯ และระเบียบ
 การต่าง ๆ โดยศึกษาแนวทางการจัดตั้งจากวิทยาลัยการทัพบกและวิทยาลัยการทัพอากาศ
 แล้วนั้น กองทัพอากาศได้มอบให้กรมยุทธศึกษาทหารอากาศจัดเจ้าหน้าที่คณะหนึ่ง ไปดูงาน
 การการศึกษาและธุรการของวิทยาลัยการทัพอากาศในประเทศต่าง ๆ ทั้งในยุโรป
 อเมริกา และบางประเทศในเอเชีย เพื่อนำเอาแนวความคิดต่าง ๆ ที่ได้รับจากการ
 ดูงานมาประกอบการพิจารณาในการจัดหลักสูตร ในที่สุดกองทัพอากาศได้พิจารณาคัด
 เลือกแนวทางการจัดตั้งและการดำเนินงานของวิทยาลัยการทัพอากาศของสหรัฐอเมริกา
 มาเป็นหลัก เนื่องจากเป็นสถาบันฯของประเทศมหาอำนาจซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทาง
 วิชาการทหารมาก และเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือจะได้เกิดความต่อเนื่องใน
 ระบบการศึกษาของกองทัพอากาศ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศซึ่งได้
 เริ่มจัดตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 นั้น ก็ได้ดำเนินการศึกษาโดยใช้แนวทางของโรงเรียน
 เสนาธิการทหารอากาศสหรัฐอเมริกา เป็นแนวทางในการดำเนินการมาแต่แรก ⁷⁹

สถานที่ตั้งในปัจจุบัน วิทยาลัยการทัพอากาศตั้งอยู่ในบริเวณกรมยุทธศึกษา
 ทหารอากาศ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองถนน อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง วิทยาลัยการทัพอากาศได้จัดตั้งขึ้นเพื่อ

อำนวยความสะดวกแก่นายทหารชั้นผู้ใหญ่ ที่จะทำหน้าที่ผู้บังคับ
 บัญชา หรือฝ่ายอำนวยการระดับสูงของกองทัพอากาศ เพื่อให้
 มีความรุดร่งขวางในทางการทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 เรื่องยุทธศาสตร์ทหาร ในการสนับสนุนนโยบายความมั่นคงของ

⁷⁹ ชิวาล ทูลวรณะ (ผู้รวบรวม), เรื่องเดิม, หน้า 1-26.

ชาติ ให้สามารถพัฒนาการไร้กำลังทางอากาศและบริหาร
ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁸⁰

หลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชา 7 หมวดใหญ่ ได้แก่ หมวดวิชาพื้นฐาน
แห่งอำนาจและความซึกแย้ง หมวดวิชานโยบายความมั่นคงของชาติ หมวดวิชาการ
ตกลงใจในทางการทหาร หมวดวิชาชี้ความสามารถในทางการทหาร หมวดวิชา
ยุทธศาสตร์ หมวดวิชายุทธวิธี (WAR GAME) และหมวดวิชาที่วาทกรรมการทำ
เอกสารวิจัย⁸¹

ความมุ่งหมายสำคัญของหลักสูตรก็เพื่อให้ นายทหารนักศึกษา มีความรู้ความ
เข้าใจในแนวความคิด ยุทธศาสตร์ ทฤษฎี และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการพัฒนาและ
ใช้กำลังทางอากาศเป็นสำคัญ⁸²

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา จะต้องเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ยศตั้งแต่
นาวาอากาศเอกขึ้นไป อายุไม่เกิน 50 ปี เป็นผู้ที่เคยผ่านการศึกษาจากโรงเรียน
เสนาธิการทหารอากาศหรือเทียบเท่ามาแล้ว และเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจาก
ผู้บังคับบัญชาในชั้นลับที่สุด สำหรับนายทหารผู้เคยผ่านการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก หรือวิทยาลัยการทัพเรือมาแล้ว ไม่จำเป็นต้อง
เข้าศึกษาในวิทยาลัยการทัพอากาศอีก⁸³

⁸⁰ไทย. กองทัพอากาศ. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ วิทยาลัยการทัพอากาศ,
หลักสูตรและคู่มือการศึกษา วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 11 พ.ศ. 2520 (กรุงเทพ-
มหานคร, ม.ป.ป.), หน้า 2.

⁸¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

⁸²เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-4.

⁸³เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

ระยะเวลาการศึกษา ประมาณ 10 เดือน ตามวันราชการเฉพาะภาคเช้า ระหว่างเวลา 8.00 - 12.00 น. ภาคบ่ายใช้สำหรับปฏิบัติราชการหรือใช้ค้นคว้า ตลอดจนทำความเข้าใจในวิชาที่ได้ศึกษามา⁸⁴

การวัดผลการศึกษา ใช้วิธีประเมินค่าผู้เข้าศึกษาใน 2 ด้าน คือ ในด้าน ความรู้ความสามารถ และในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

การประเมินค่าความรู้ความสามารถ จะประเมินจากการแสดงออกในทาง วิชาการ จากการพูด การเขียน การอภิปราย การเสนอความคิดเห็น การปฏิบัติงาน เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาอยู่ในวิทยาลัยฯ

ส่วนการประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคลนั้น จะกระทำตลอดระยะเวลาการศึกษาเช่นกัน โดยประเมินจากลักษณะทางการแสดงออก การปฏิบัติตนตามระเบียบ กฏ ข้อบังคับต่าง ๆ ความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ การให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ความเสียสละ การกีฬา การสังคม รวมทั้งอุปนิสัยใจคอและความประพฤติ⁸⁵

ผู้สอน ประกอบด้วยอาจารย์ผู้บรรยายในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งชาวไทยและ ชาวต่างประเทศ ทั้งที่เป็นอาจารย์ในสังกัดวิทยาลัยการทัพอากาศ และอาจารย์ที่มิได้ อยู่ในสังกัดของวิทยาลัยฯ แต่ได้รับเชิญให้มาบรรยายเฉพาะวิชาตามความเชี่ยวชาญ ของผู้บรรยายแต่ละท่าน

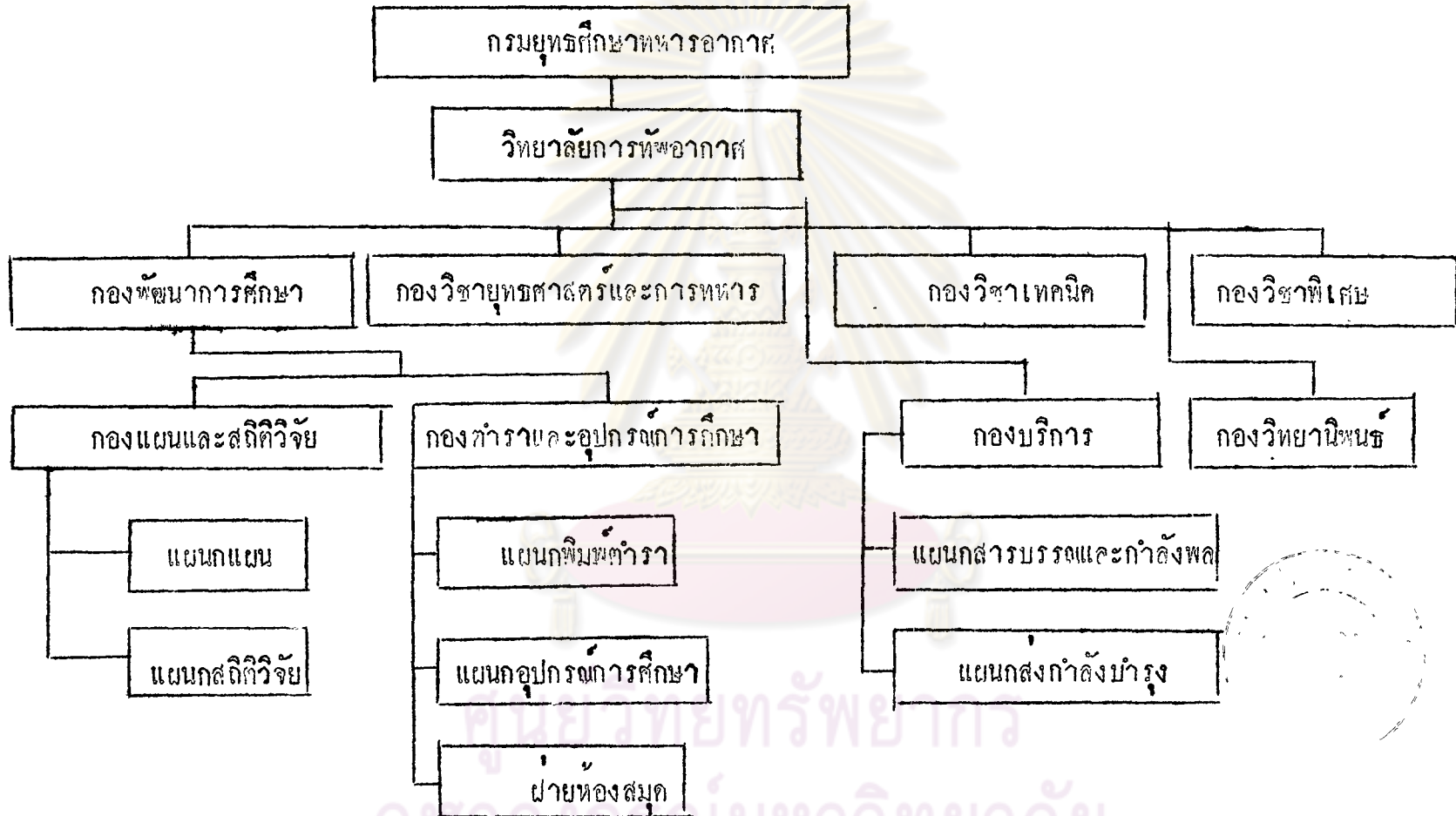
การจัดส่วนราชการ แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 8 กอง ประกอบด้วย กองพัฒนาการศึกษา กองวิชายุทธศาสตร์และการทหาร กองวิชาเทคนิค กอง วิชาพิเศษ กองแผนและสถิติวิจัย กองตำราและอุปกรณ์การศึกษา กองบริการ และ กองวิทยานิพนธ์ (คูแผนภูมิที่ 7 หน้า 61 ประกอบ)

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้าผนวก ข.

แผนภูมิที่ 7

การจัดส่วนราชการของวิทยาลัยการทัพอากาศ⁸⁶

⁸⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า ผนวก จ.

กองพัฒนาการศึกษา มีหน้าที่ในการวางแผน การอำนวยความสะดวกและประสานงานด้านตำราและอุปกรณ์การศึกษา รวมทั้งสถิติวิจัย และการศึกษาภูมิประเทศ เสนอความคิดเห็น วางนโยบายในการกำหนดหลักสูตร ควบคุมดูแลการฝึกและการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรตามนโยบายที่ได้รับมอบ

กองวิชาวิทยาศาสตร์และการทหาร มีหน้าที่อำนวยความสะดวกทางด้านวิทยาศาสตร์และการทหาร ตลอดจนการริเริ่มและปรับปรุงแก้ไขการศึกษาที่เกี่ยวข้องของ

กองวิชาเทคนิค มีหน้าที่ในการจัดเตรียมและให้การศึกษา ตลอดจนเป็นหน่วยงานที่เสนอความคิดเห็นในการจัดวางหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาการสมัยใหม่ ที่จะมึผลต่อการตกลงใจทางการทหาร และมีหน้าที่ในการพัฒนา กำลังทหารและการใช้กำลังทหาร รวมทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ

กองวิชาพิเศษ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกด้านกิจการต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและกิจการระหว่างประเทศ รวมทั้งภัยจากการคุกคามของคอมมิวนิสต์ ตลอดจนเสนอความคิดเห็นและให้ความร่วมมือในการวางหลักสูตรในสายงานที่รับผิดชอบ

กองวางแผนและสถิติวิจัย รับผิดชอบด้านการบริหารงานด้านสถิติและวิจัยต่าง ๆ ทั้งการรวบรวม วิเคราะห์ ประเมินค่าหลักฐานต่าง ๆ จัดทำข้อมูลและสถิติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แล้วรายงานพร้อมเสนอแผนการต่อผู้บังคับบัญชา กองวางแผนและสถิติวิจัยนี้มีหน่วยงานย่อยในสังกัด 2 หน่วย ได้แก่ แผนกแผน และแผนกสถิติวิจัย

กองตำราและอุปกรณ์การศึกษา ประกอบด้วยหน่วยงานในความรับผิดชอบ 3 หน่วย ได้แก่ แผนกพิมพ์ตำรา แผนกอุปกรณ์การศึกษา และฝ่ายห้องสมุด ทำหน้าที่บริหารและรับผิดชอบงานในตำราและอุปกรณ์การศึกษา ทั้งแต่ทำการสำรวจวิจัย ทำการจัดพิมพ์ เก็บรักษา แจกจ่ายตำราและเอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษา รวมทั้งควบคุมและดำเนินงานห้องสมุด ควบคุมดูแลพัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอน

กองบริการ ประกอบด้วย แผนกสารบรรณและกำลังพล กับแผนกส่งกำลังบำรุง รับผิดชอบงานด้านธุรการและงานสารบรรณ โดยส่วนรวมของวิทยาลัยฯ

กองวิทยานิพนธ์ ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการอ่านรายการจัดทำ และประเมินค่า
วิทยานิพนธ์ 87

ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงของประเทศไทย

ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

มีสถานภาพ เป็นแผนกในสังกัดกองอ่านรายการ ซึ่งเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ
รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารของวิทยาลัยฯ มีนายทหารยศพันโท เป็นหัวหน้าแผนก นาย-
ทหารยศพันตรีทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ของห้องสมุด

ห้องสมุดของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้จัดตั้งขึ้นพร้อม ๆ กับการจัดตั้ง
วิทยาลัยฯ ในระยะแรก ยังมีได้เป็นห้องสมุดโดยแท้จริง เนื่องจากมีเพียงคู่มือหนังสือ
ซึ่งบรรจุตำราและหนังสือที่เกี่ยวกับการศึกษาของวิทยาลัยฯ เป็นส่วนใหญ่ คู่มือหนังสือ
คังกลาวเรียงรายอยู่รอบ ๆ ห้องบรรยายซึ่งมีขนาดความจุประมาณ 60-70 ที่นั่ง เพื่อ
ให้นักศึกษาของวิทยาลัยฯ ได้ใช้เวลาว่างคนควหาความรู้จากตำราที่มีอยู่ในขณะนี้
ยังไม่มีบรรณารักษ์รับผิดชอบแต่อย่างใด และหนังสือที่มีอยู่มีจำนวนประมาณ 1,000 เล่ม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 จึงเริ่มมีสถานที่สำหรับห้องสมุดเป็นสัดส่วน และ
เริ่มมีบุคลากรของห้องสมุด ประกอบด้วยบรรณารักษ์ซึ่งไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์
2 คน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดอีก 2 คน

และเมื่อวิทยาลัยฯ ได้ก่อสร้างอาคารเป็นเอกเทศในปี พ.ศ. 2510 นั้น
ก็ได้มีการจัดเตรียมเนื้อที่สำหรับห้องสมุดไว้ในอาคารชั้นบนและชั้นล่าง ชั้นละ 1 ห้อง
พร้อมทั้งครุภัณฑ์ของห้องสมุดด้วย

บรรณาธิการในปัจจุบันคือ พันตรีหญิง สุธิรา สุขนิยม ซึ่งเป็นบรรณาธิการของ
 หงสมุกมาตั้งแต่แรก และเป็นบรรณาธิการเพียงคนเดียวจากหงสมุกสถาบันการศึกษา
 วิชาการทหารชั้นสูงทั้งหมดที่มีวุฒิปริญญาโททางบรรณาธิการศาสตร์⁸⁸

หงสมุกโรงเรียนเสนาธิการทหาร

มีสถานภาพ เป็นแผนกของกองวิจัยและวิทยานิพนธ์ ซึ่งอยู่ในสังกัดของส่วน
 วิชาการ มีบรรณาธิการยศเรือเอก และมีผู้ช่วยบรรณาธิการ 1 คน เสมียน 1 คน
 และคนงาน 1 คน

หงสมุกได้จัดตั้งขึ้นพร้อมกับการจัดตั้งโรงเรียนฯ ระยะแรกได้จัดทำ
 เป็นห้องตำรา เป็นแหล่งรวบรวมหนังสือทั้งที่เป็นตำราและวิชาการโดยทั่วไป หนังสือ
 ทั้งหมดนี้ได้จัดเรียงไว้ในตู้กระจก สำหรับให้นักศึกษาและอาจารย์ในโรงเรียนฯ ทลอค
 จนปฏิบัติหน้าที่ภายในโรงเรียนได้ใช้คนควาในห้อง แกลบมีที่นั่งสำหรับอ่านหนังสือ มี
 เฉากานาที่ทหารเป็นผู้ดูแล ยังไม่มีบรรณาธิการ มีจำนวนหนังสือเพียงประมาณ 200-300
 เล่ม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 มีการปรับปรุงหงสมุก โดยขยายหงสมุกให้กว้าง
 ขึ้นกว่าเดิม มีการจัดหาโต๊ะ เก้าอี้ เพื่อให้ผู้ใช้หงสมุกมีที่นั่งอ่านหนังสือและคนควา
 หงสมุกในระยะนั้นจึงมีโต๊ะ 1 ตัว และที่นั่งอ่านหนังสือประมาณ 10 ที่ และที่สำคัญ
 คือหงสมุกมีเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้นอีก 1 คน รวมเป็น 2 คน เป็นนายทหารประทวนทั้ง
 2 คน ผู้รับผิดชอบดูแลหงสมุก คือ หัวหน้ากองธุรการ และเป็นผู้จัดหาหนังสือเข้า
 หงสมุก ในระยะนี้ หงสมุกมีวารสารบางแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ได้จากการบริจาค มี
 บางรายการเท่านั้นที่บอกรับด้วยการสมัครเป็นสมาชิก อาทิเช่น TIMES, NEWSWEEK
 และวารสารต่างประเทศที่เกี่ยวกับการทหารบางรายการ

⁸⁸สัมภาษณ์ พ.ต. หญิง สุธิรา สุขนิยม 4 พฤศจิกายน 2519.

ในปี พ.ศ. 2516 ห้องสมุดไดโอนบรณารักษ์มาจากกรมยุทธศึกษาทหารบก มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดอีก 2 คน ซึ่งคัดเลือกมาจากเจ้าหน้าที่กองธุรการของโรงเรียนฯ มีการจัดซื้อหนังสือเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และได้เริ่มดำเนินการจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการขึ้น เนื่องจากมีบรรณารักษ์มาปฏิบัติงานห้องสมุดโดยตรง

ในปีเดียวกันนี้ ห้องสมุดได้ย้ายมาอยู่ ณ อาคารที่คั้งใหม่ของโรงเรียนในบริเวณที่ดินของกองทัพบก ถนนกรุงเทพฯ-สระบุรี ซึ่งได้ยูมาจนปัจจุบันนี้ สถาปนิกผู้ก่อสร้างอาคารโรงเรียนฯ ได้กำหนดเนื้อที่ห้องสมุดไว้โดยเฉพาะ โดยกำหนดให้อยู่ชั้น 2 ของตัวอาคาร

บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน คือ เรือเอกหญิง พรรณา ณ บางช้าง⁸⁹

ห้องสมุดโรงเรียนเสนาธิการทหารบก

ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าห้องสมุดของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกได้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่เมื่อใด เนื่องจากโรงเรียนฯ เป็นสถาบันที่ได้จัดตั้งมานานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2452 เป็นต้นมา มีความไม่สะดวกในเรื่องสถานที่เป็นอันมาก ตามที่ปรากฏในประวัติของสถาบันฯ เนื่องจากต้องย้ายสถานที่บ่อยครั้ง และในบางครั้งสถานที่ตั้งก็อยู่ในต่าง-จังหวัด จึงสันนิษฐานว่าห้องสมุดของโรงเรียนฯ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อโรงเรียนฯ ได้ย้ายสถานที่จากค่ายสุรนสนปฏิพัทธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มาอยู่ในโรงเรียนยานเกราะพระนคร ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งครั้งสุดท้ายก่อนจะมีอาคารเป็นของสถาบันฯ ดังเช่นปัจจุบันนี้ ห้องสมุดในระยะแรก เป็นเพียงห้องเก็บรวบรวมหนังสือและตำราของอาจารย์ผู้สอน และมีตำราภาษาฝรั่งเศสจำนวนหนึ่งควย เนื่องจากโรงเรียนฯ ได้จัด

⁸⁹ สัมภาษณ์ ร.อ. หญิง พรรณา ณ บางช้าง ร.น. 4 พฤศจิกายน 2519.

ส่งนายทหารนักเรียนไปศึกษาต่อ ณ ประเทศฝรั่งเศส เมื่อนายทหารสำเร็จการศึกษา
กลับมา จึงได้นำตำราภาษาฝรั่งเศสที่เป็นประโยชน์กลับมาเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุง
โรงเรียนาควย นอกนั้น เป็นหนังสือภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นหนังสือ
วิชาการทหารในหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น แบบเรียนการรบประเภทต่าง ๆ ประวัติ-
ศาสตร์การสงคราม, ประวัติศาสตร์การทหาร ฯลฯ ส่วนหนังสือวิชาการทหารภาษา
ไทยส่วนมาก ได้แก่ เอกสารราชการทั้งทั่วไปและของกองทัพบก อาทิเช่น ประมวล
คำสั่งของกองทัพบก เอกสารงานวิจัยของผู้เข้าศึกษา, พงศาวดารยุทธศาสตร์ ฯลฯ
แต่เอกสารวิจัยของนักศึกษาที่เป็นงานวิจัยส่วนบุคคล เพิ่งจะมีขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2516
เป็นต้นมา

และไม่ปรากฏว่ามีบรรณารักษ์แต่อย่างใด จนกระทั่งโรงเรียนมีอาคารเรียน
และมีห้องสมุดตั้งสภาพปัจจุบัน จึงเริ่มมีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดขึ้น⁹⁰

ห้องสมุดวิทยาลัยการทัพบก

ได้รู้การจักตั้งมาพร้อมกับการจัดตั้งวิทยาลัยฯ และเมื่อวิทยาลัยฯย้ายกอง
บัญชาการมาอยู่ชั่วคราว ณ ค่ายหอดวิวัฒนาการฝึกและศึกษาของกรมยุทธศึกษาทหารบกนั้น
มีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่า ห้องสมุดมีเนื้อที่เป็นสัดส่วนของตนเอง ดังความปรากฏใน
หนังสือประวัติวิทยาลัยการทัพบกฯ "...กรมยุทธศึกษาทหารบกจึงได้อนุมัติให้วิทยาลัย
การทัพบกได้ใช้ห้องชั้นบนคานาศึกษาของค่ายหอดวิวัฒนาการฯ เป็นที่ทำงานของอาจารย์
และห้องสมุดวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 05"⁹¹

⁹⁰ สัมภาษณ์ ร.ท. ทวีง อุษณีย์ เกษมสันต์ 3 พฤศจิกายน 2519.

⁹¹ ไทย. กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง วิทยาลัยการทัพบก,
ประวัติวิทยาลัย..., หน้า 8.

ปัจจุบัน หอสมุดตั้งอยู่ ณ ชั้น 2 ของอาคารวิทยาลัยฯ
สิ่งพิมพ์ที่สำคัญประเภทหนึ่งของวิทยาลัยการทัพบก ก็คือ วิทยานิพนธ์ของผู้เข้า
รับการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งหอสมุดได้แยกประเภทไว้ต่างหาก และเก็บรวบรวมไว้
ตั้งแต่แรกจัดตั้งสถาบันฯ

ในคานบุคคลากรของหอสมุดนั้น หอสมุดวิทยาลัยฯ เริ่มมีบรรณารักษ์เป็น
นายทหารสัญญาบัตรของวิทยาลัยฯ โดยตรง แต่มีใ้จบการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์
โดยตรง ต่อมาวิทยาลัยฯ ได้สนับสนุนให้บรรณารักษ์ลาไปศึกษาเพิ่มเติมทางสาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์ ในขณะที่หอสมุดโรงเรียนเสนาธิการทหารบกไม่มีบรรณารักษ์แต่
อย่างไรก็ดี คงมีแต่เจ้าหน้าที่หอสมุดซึ่งเป็นนายทหารประทวน เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบและเป็น
หนังสือในหอสมุดทั้งหมด

ต่อมา เมื่อมีการรวมสถาบันฯ ทั้ง 2 แห่ง คือ วิทยาลัยการทัพบก และ
โรงเรียนเสนาธิการทหารบก เข้าด้วยกันเป็นสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง ในปี
พ.ศ. 2512 จึงได้รวมบุคลากรหอสมุดทั้ง 2 สถาบันฯ เข้ามารับบริหารงานร่วมกัน

หอสมุดของสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง จึงประกอบด้วยห้องอ่านหนังสือ
2 ห้อง ห้องหนึ่งอยู่ในอาคารกิตติขจรซึ่งเป็นอาคารของวิทยาลัยการทัพบก ส่วนอีก
ห้องหนึ่งอยู่ในอาคารประภาสโยธิน ซึ่งเป็นอาคารของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
ห้องอ่านหนังสือทั้ง 2 ส่วนนี้ รวมเรียกว่าหอสมุดสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง⁹²
มีสถานภาพเป็นแผนกของกองอุปกรณ์การศึกษา ขึ้นตรงต่อกองบัญชาการของสถาบันฯ
(คู่มือปฏิบัติที่ 4 หน้า 37 ประกอบ)

⁹²ไทย. กองทัพบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง โรงเรียนเสนาธิการ
ทหารบก, คำแนะนำการศึกษา..., หน้า 8-28.

ในคานมุกตลากร งบประมาณ สิ่งพิมพ์ที่เป็นวารสารและหนังสือพิมพ์ และนโยบายการให้บริการและการบริหารงานของสมุคของสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูงจัดเป็นระบบรวม ในขณะที่หนังสือ คุรุภัณฑ์ บัตรรายการและคู่มือรายการจำต้องแยกออกเป็น 2 ส่วน เพื่อความสะดวกและเหมาะสมในการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่ผู้ใช้ของสมุค เนื่องจากก่อนที่จะมีการจัดตั้งสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2512 นั้น โรงเรียนเสนาธิการทหารบกและวิทยาลัยการทัพบก ต่างก็มีห้องสมุคประจำสถาบันฯ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมตำราวิชาการ ตลอดจนเอกสารที่สำคัญของสถาบันฯ อาทิเช่น งานนิพนธ์ของนักศึกษาของแต่ละสถาบัน ดังนั้น การที่จะจัดรวมตำราวิชาการต่าง ๆ รวมทั้งงานนิพนธ์ของทั้ง 2 สถาบันเข้าด้วยกัน จะเป็นปัญหาในคานความไม่สะดวกต่อผู้ใช้ของทั้ง 2 สถาบัน หนังสือ คุรุภัณฑ์ บัตรรายการ ฯลฯ จึงยังคงแยกจากกันอยู่ ณ ห้องสมุคของแต่ละสถาบัน⁹³

ห้องสมุคโรงเรียนนายทหารเรือ

มีสถานภาพเป็นแผนกขึ้นอยู่กับกองบริการ มีบรรณารักษ์เรือเอกเป็นผู้บริหารงาน และมีหัวหน้าห้องสมุคเป็นผู้รับผิดชอบงานในแผนกห้องสมุคทั้งหมด ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าได้จัดตั้งห้องสมุคขึ้นเมื่อใด ทราบแต่เพียงว่า ห้องสมุคโรงเรียนนายทหารเรือ ได้เป็นส่วนหนึ่งของอาคารเรียนมาโดยตลอด อาทิเช่น เมื่อโรงเรียนมีที่ทำการอยู่ ณ อาคารของกรมยุทธศึกษาทหารเรือ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2501 นั้น ห้องสมุคได้ตั้งอยู่ชั้นบนของอาคาร และต่อมาเมื่อโรงเรียนย้ายที่ทำการมาอยู่ ณ อาคาร 3 ชั้น (ที่สร้างใหม่ในขณะนั้น) ซึ่งเป็นตึกกรมกำลังพล และภายหลังแม่เมื่อ ได้ย้ายที่ตั้งโรงเรียนฯ กลับไปอยู่ ณ ตึกกรมยุทธศึกษาทหารเรือ

⁹³ สัมภาษณ์ ร.ท.หญิง อุษณีย์ เกษมสันต์ 3 พฤศจิกายน 2519.

ตามเดิม ก็ปรากฏว่าห้องสมุดได้ย้ายติดตามไปด้วย ในที่สุดเมื่ออาคารโรงเรียนนาย-
ทหารเรือได้ก่อสร้างเสร็จสิ้นลง ห้องสมุดก็ได้ครอบครองอาคารชั้นกลางและชั้นบนบาง
ส่วนของตัวอาคาร 3 ชั้น ชั้นกลาง เป็นทั้งห้องอ่านหนังสือทั่วไปและห้องทำงานของ
บรรณารักษ์ ชั้นบน เป็นที่เก็บเอกสารลับของทางราชการและของกองทัพเรือ อาทิเช่น
ระเบียบคำสั่งต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารวิจัยตลอดจนวิทยานิพนธ์ของผู้เข้าศึกษาในโรง-
เรียนฯ⁹⁴

เมื่อปี พ.ศ. 2519 กองทัพเรือ เพิ่งจะมีตำแหน่งบรรณารักษ์โดยแท้จริง
ตามพระราชกฤษฎีกาการจัดสรรราชการของกองทัพเรือ⁹⁵

ห้องสมุดโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อใด แต่ได้จัดตั้งขึ้นภายหลังการ
จัดตั้งโรงเรียนฯ หลายปี ประมาณปี พ.ศ. 2509 กรมวิทยาศาสตร์ กรมศึกษา-
วิจัยทางทหาร กองประมวลข่าวกลาง และหน่วยงานต่างประเทศหลายแห่ง ได้
บริจาคหนังสือประเภทความรู้ทั่วไปและความรู้ทางวิชาการทหารให้แก่โรงเรียนฯ ห้อง
สมุดจึงได้รับสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเพิ่มขึ้นอีกจำนวนหนึ่ง

ปัจจุบัน ห้องสมุดโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศมีสถานภาพเป็นแผนกใน
สังกัดกองตำราและอุปกรณ์การศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับกองการศึกษาของโรงเรียนฯ (ดู
แผนภูมิที่ 6 หน้า 56 ประกอบ) มีนายทหารสัญญาบัตรยศนาวาอากาศเอก ซึ่ง
เป็นหัวหน้ากองตำราและอุปกรณ์การศึกษา เป็นผู้ควบคุมดูแลการให้บริการและการ
บริหารงานห้องสมุด มีเสมียนประจำห้องสมุดเพียง 1 คน ซึ่งเคยได้รับการอบรม

⁹⁴ สัมภาษณ์ เรือเอกหญิง อาไพบงค์ โทประพัทธ์ 27 ตุลาคม 2519.

⁹⁵ สัมภาษณ์ พลเรือโท สุรพล แสงโชติ 10 มกราคม 2520.

และมีความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์มาบ้าง จึงได้ทำการจัดหาหนังสือและพิมพ์กร
รายการไว้ให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ใช้บริการ ได้โดยไม่มีปัญหา⁹⁶

ห้องสมุดวิทยาลัยการทัพอากาศ

มีสถานภาพ เป็นแผนกในสังกัดของกองทัพอากาศและอุปการศึกษาศึกษา ซึ่งขึ้นตรง
ต่อวิทยาลัยโดยตรง (คู่มือปฏิบัติที่ 7 หน้า 61 ประกอบ) มีบรรณารักษ์ 1 คน ยศ
เรืออากาศตรี และมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดช่วยงานในห้องสมุดอีก 1 คน บรรณารักษ์ไม่มี
คุณวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์โดยตรง เพียงแต่เคยได้รับการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์
จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ห้องสมุดวิทยาลัยการทัพอากาศ ได้จัดตั้งขึ้นพร้อมกับการสถาปนาวิทยาลัยฯ
เมื่อปี พ.ศ. 2509 ทั้งนี้ เนื่องจากได้มีการจัดทำแผนการจัดตั้งวิทยาลัยฯ ไว้ล่วงหน้า
ซึ่งได้กำหนดให้มีห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาลัยฯ ด้วย แต่ไม่มีอัตราบรรณารักษ์โดย
ตรง เพิ่งจะมีนายทหารสัญญาบัตรยศเรืออากาศตรี เข้ารับหน้าที่บรรณารักษ์ เมื่อปี
พ.ศ. 2518

เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในห้องสมุดส่วนใหญ่ได้รับจากการบริจาคเกือบทั้งสิ้น
เอกสารสำคัญของวิทยาลัยฯ ได้แก่วิทยานิพนธ์ หรือ เอกสารงานวิจัยทั้งส่วนบุคคลและ
หมู่คณะของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมจากวิทยาลัยฯ นอกนั้นส่วนใหญ่เป็นหนังสือภาษาต่าง-
ประเทศ⁹⁷

⁹⁶ สัมภาษณ์ นาวาอากาศเอกหญิง ประจวบ ตันตราภรณ์ 12 พฤศจิกายน

2519.

⁹⁷ สัมภาษณ์ เรืออากาศตรี ประสงค์ สายศิริ 12 พฤศจิกายน 2519.